

Vlaams
Parlement

vergadering **C17**
zittingsjaar 2017-2018

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media

van 5 oktober 2017

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Wilfried Vandaele aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over de open brief van de Vlaamse uitgevers inzake de beheersovereenkomst met de VRT – 6 (2017-2018)	3
VRAAG OM UITLEG van Katia Segers aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over de drastische daling van het aantal theatervoorstellingen in culturele centra – 2990 (2016-2017)	8
VRAAG OM UITLEG van Tine Soens aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over sociaal-cultureel jeugdwerk en vluchtelingenjongeren – 2735 (2016-2017)	21
VRAAG OM UITLEG van Miranda Van Eetvelde aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over het experiment van Scouts en Gidsen Vlaanderen met een aparte groep voor allochtonen – 2960 (2016-2017)	25

VRAAG OM UITLEG van Wilfried Vandaele aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over de open brief van de Vlaamse uitgevers inzake de beheersovereenkomst met de VRT – 6 (2017-2018)

Voorzitter: de heer Bart Caron

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Minister, in het kader van een interview met de Vlaamse minister-president, nog altijd Geert Bourgeois, in het Belang van Limburg van 23 september kwam aan het licht dat de Vlaamse uitgevers een open brief hebben geschreven aan u over de beheersovereenkomst met de VRT. Meer specifiek zou het gaan om bekommernissen van die krantenuitgevers wat de website van de openbare omroep betreft. Men vindt blijkbaar dat de website er te veel uitziet als een online krant, met andere woorden, te veel tekst in verhouding tot beeld en geluid.

U weet dat ik precies over dat thema ook in het verleden al een aantal keren een vraag stelde, omdat het ook vroeger vaak een discussiepunt is geweest tussen de schrijvende pers en de openbare omroep. Precies daarom hebben we ook in aanloop naar de nieuwe beheersovereenkomst met de VRT extra aandacht besteed aan dat thema. Gelet op de discussies die er dus al een aantal keren zijn geweest, is in de nieuwe beheersovereenkomst van de VRT nog duidelijker dan in de vorige opgenomen dat het audiovisuele het fundament hoort te zijn van het digitale aanbod van de openbare omroep, dat dat digitale aanbod weliswaar kan worden ondersteund met grafieken, foto's en teksten, maar dat het audiovisuele de doorslag moet geven.

Minister, naar aanleiding van de brief van de uitgevers graag een paar vragen. Welke bekommernissen brengen de Vlaamse uitgevers precies naar voren in hun brief? We hebben die natuurlijk niet. Hoe beoordeelt u de bekommernissen van de Vlaamse uitgevers? Welk antwoord geeft u erop? Hebt u oren naar de opmerking van die Vlaamse uitgevers dat de nieuwe website van de openbare omroep er uitziet als een online krant? Welk oordeel velt u daarover en over de nieuwe website van de VRT? In hoeverre acht u het huidige online aanbod in overeenstemming met wat wij toch uitdrukkelijk vragen in de beheersovereenkomst met de openbare omroep?

De voorzitter: Minister Gatz heeft het woord.

Minister Sven Gatz: Ik heb inderdaad eind vorige maand een brief ontvangen van de uitgevers, zijnde De Persgroep, Mediafin en Mediahuis. Het is niet helemaal duidelijk of dat nu een brief of een open brief is, maar dat terzijde. Ik heb hem ontvangen, en enkele andere leden van de Vlaamse Regering ook. We kunnen en moeten daar dus zeker in alle openheid over praten.

De bekommernissen die de Vlaamse uitgevers naar voren brengen, zijn de volgende. Ze vinden dat VRT NWS te veel tekst bevat, en meer dan het geval was op deredactie.be. Dat maakt volgens de Vlaamse Nieuwsmedia dat VRT NWS de facto een online krant is of zou zijn. Ook moet de VRT volgens de Vlaamse Nieuwsmedia met haar online nieuwsaanbod aanvullend werken ten opzichte van het aanbod van de schrijvende pers. De VRT mag dus geen concurrent of in elk geval geen openlijke concurrent zijn van de andere nieuwsmedia. Nog aldus de Vlaamse Nieuwsmedia moet de VRT marktversterkend werken en doet ze dat nu niet of onvoldoende. Ziedaar in een notendop hetgeen u ook al in uw vraag had aangehaald.

Welk antwoord kunnen en zullen we geven, en hoe staat een en ander in verhouding tot de beheersovereenkomst? De opmerkingen van de Vlaamse uitgevers moeten inderdaad worden bekeken in het licht van de beheersovereenkomst tussen de Vlaamse Regering en de VRT. Ik breng nog even de betrokken passage in herinnering: "De VRT biedt een centraal 24/7 nieuwsplatform (VRTNieuws.be) aan als betrouwbare gids in actualiteit, context en duiding. De VRT werkt voor haar online informatie- en duidingsaanbod een gedragscode uit waarvan de bouwstenen de deontologische code, het redactiestatuut, de code van de Raad voor de Journalistiek, de tien richtlijnen voor onpartijdigheid en de tien geboden voor sociale media zijn, teneinde de hoogste standaarden inzake kwaliteit, betrouwbaarheid, onafhankelijkheid en onpartijdigheid van het online aanbod te verzekeren." Daar is nog een niet onbelangrijke zin aan toegevoegd: "Het audiovisuele is het fundament van het digitale aanbod, dat met het oog op de realisatie van bovenstaande ambities wordt uitgewerkt, met ondersteuning van grafiek, foto en tekst." Tot zo ver dus de toch wel duidelijke passage van de beheersovereenkomst.

Met betrekking tot de huidige verhouding tussen tekst en video geeft de VRT aan dat dit inderdaad nog niet correct zit. Ze voert aan dat de volgende elementen daarbij een rol spelen. Het videoplatform VRT NU is nog niet volledig geïntegreerd in VRT NWS. Dat zorgt ervoor dat heel wat korte video's, hoofdzakelijk de opgeknipte items uit de programma's van de nieuwsdienst, nu enkel op VRT NU te bekijken zijn, en niet op de nieuwssite van de VRT. De VRT geeft aan daar momenteel aan te werken. Dat zou operationeel moeten zijn tegen het begin van het nieuwe jaar. Dat zou er dan automatisch toe moeten leiden dat bij veel meer berichten audiovisuele beelden te vinden zijn en dus het fundament vormen van hetgeen men wil communiceren.

De VRT-nieuwsdienst heeft haar nieuwsredactie gereorganiseerd. Dat is een tweede verklaring die ze aanvoert. Nu wordt de nieuwsdienst verdeeld volgens themaredacties, bijvoorbeeld inzake justitie, buitenland enzovoort. Elke themaredactie werkt voor elk platform: radio, televisie en online. Voor het onlineaanbod nemen de journalisten evenwel nog te vaak hun toevlucht tot tekstberichten. Daarom werkt de VRT-nieuwsdienst er intern aan om medewerkers die voorheen ofwel vooral voor de radioredactie ofwel voor de televisieredactie werkten, op te leiden om ook voor andere platformen berichten te maken. Voor het onlineplatform betekent dat dat de journalisten leren om onlineberichten te maken die vooral focussen op video en audio. Vanuit de VRT-nieuwsleiding worden ze daarvoor ook gemotiveerd. De VRT-nieuwsdienst streeft ernaar dat over zes tot twaalf maanden de meerderheid van haar redacteurs – en dat zijn toch nog altijd een vierhonderdtal personen, zoals u weet – hun onderwerp digitaal in audio, video en tekst kunnen behandelen. Voor de nieuwe generatie journalisten die van de hogeschool- of de universiteitsbanken komen, is dat natuurlijk een evidentie, maar het vergt nog wat tijd voor een redactie die iets ouder is en waarvan sommigen ook de leeftijd van de heer Vandaele hebben. Ik hoop dus dat hij enig begrip kan opbrengen voor dat menselijke aspect van de zaak.

De VRT stipt verder aan dat, afhankelijk van het moment van de dag, het aanbod van video groter dan wel kleiner is. 's Ochtends bijvoorbeeld piekt de online nieuwsconsumptie bij veel gebruikers, maar de redacties van de VRT-nieuwsdienst beschikken op dat moment nog niet volop over videobeelden. Die produceren ze doorheen de dag. Na de dagelijkse uitzendingen op weekdays van Het Journaal van 19 uur, Terzake en De Afspraak is het video-aanbod wel groot. Dit was ook een belangrijke reden voor de creatie van de themaredacties. Die moeten nog beter leren om niet per definitie toe te leveren aan de 'grote' nieuwsmomenten van de dag. Ze leren om zich meer en beter in te schakelen in de specificiteit van het online medium.

Waarom heeft de VRT dan niet gewacht met de lancering van vrtnws.be, hoor ik u luidop vragen? De lancering had al tweemaal vertraging opgelopen door problemen met een externe partner. Men heeft dan uitgekeken naar het einde van de zomervakantie en het begin van het werkjaar als moment voor de lancering. Die is er gekomen met duidelijk een aantal kinderziektes – ik weet niet, mijnheer Vandaele, of we het zo moeten noemen maar laten we het daar op houden: kinderziektes die men wil wegwerken.

De VRT-nieuwsdienst heeft alvast een stappenplan opgesteld om het aanbod van video-, audio- en innovatieve formats en vertelstructuren voor onlineplatformen te versterken. Ik heb dus begrepen dat de VRT aan dit punt zal werken. Dit is uiteraard op te volgen.

Maar de bekommernissen gaan breder. Verschillende Vlaamse mediabedrijven worden vandaag, zoals we allemaal weten, geconfronteerd met advertentie-inkomsten die zwaar onder druk staan en online-inkomsten die in veel gevallen niet snel genoeg stijgen door de nog steeds dominante positie van de internationale grootspelers. Ik heb begrip voor die bezorgdheden, laat dat heel klaar zijn. Ook de VRT heeft dit. Om deze grote uitdagingen aan te gaan, moet de VRT inderdaad een partner zijn.

Dat is zo in de beheersovereenkomst geschreven, daarin staan verschillende doelstellingen en acties ter versterking van het media-ecosysteem en om de samenwerking met mediabedrijven te stimuleren. Ik pik er één in het bijzonder uit: "Het zoeken naar samenwerking met andere Vlaamse mediabedrijven tegen het lokale verlies van digitale inkomsten."

De VRT zet elke dag ook in op samenwerkingen rond innovatie, informatie en nieuws. Ik ga hier geen lijst opsommen van acties. Die worden duidelijk gemaakt in het jaarverslag en kunt u ook terugvinden in het rapport van de VRM in het kader van haar toezichtsopdracht over de beheersovereenkomst.

Kennelijk zijn volgens de uitgevers die inspanningen vandaag niet voldoende. Ik heb begrepen van de VRT dat er dus een stappenplan zal volgen, zodat het aandeel van berichten met videofragmenten op vrtnws.be zal toenemen. Daarnaast wil en zal de VRT ook een gesprek aangaan met de schrijvende pers.

Zowel de VRT als de mediabedrijven hebben een belangrijke rol te spelen op het vlak van het in stand houden van een pluralistisch en divers informatieaanbod in een democratische samenleving. Zeker in een context – ik moet u er niet aan herinneren – waar digitale en internationale platformen zoals Facebook, Google, Instagram enzovoort in toenemende mate bepalen hoe nieuws en welk nieuws wordt geconsumeerd.

In de eerste plaats is het aan de actoren zelf om die samenwerking te bewerkstelligen, waarbij de VRT luidens de beheersovereenkomst het voortouw neemt en moet nemen. Ik sluit een faciliterende rol voor mij als minister echter niet uit. Ik wacht het resultaat van het gesprek af. Dat gesprek zal nu in de eerste orde gaan over het stappenplan van de VRT naar aanleiding van uw vraag: moet de VRT een onlinekrant maken of niet? Hoe gaat ze dat vermijden door conform te zijn en te worden met de beheersovereenkomst? De faciliterende rol voor mezelf is wel degelijk breder omdat ik begrepen heb dat het tijd is om een aantal partijen rond de tafel te brengen om de brede problematiek te bespreken, in het bijzonder die van de advertentie-inkomsten.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Minister, ik begrijp uit uw antwoord dat de openbare omroep tot op zekere hoogte een mea culpa slaat. Dat is mooi, maar toch snap ik het niet.

Het probleem is niet nieuw. We hebben het al zo vaak gezegd, ook naar aanleiding van de weekendinterviews tijdens de vorige beheersovereenkomst en de fameuze longreads. De VRT verbetert niet, ze verslechtert. Ze doet er met de nieuwe site nog een schepje bovenop en gaat nog meer tekst brengen dan vroeger. Nu slaat ze een mea culpa, maar een tijd geleden las ik een interview met de hoofdredacteur digitaal bij VRT NWS. Hij stelde dat hij zich vooral niet te veel zou aantrekken van het evenwicht in het media-ecosysteem en dat hij zelf geen beheersovereenkomsten sluit. Blijkbaar voelde hij zich daar ook niet echt door aangesproken. Dat was dus een heel andere teneur dan we nu horen in dit mea culpa.

Ik snap het eigenlijk niet. De openbare omroep is er door dit parlement en door de regering en na de nieuwe beheersovereenkomst – waaruit u citeerde – nog eens extra en duidelijker op gewezen. En dat na de tien of vijftien keer dat we het hun al in de looptijd van de vorige beheersovereenkomst hebben gevraagd om minder teksten te maken en om voorzichtig om te springen met dat broze ecosysteem met de schrijvende pers. En toch gaat de VRT opnieuw die grens opzoeken en gaat ze eigenlijk nog wat verder over de grens lopen dan in het verleden. Ik snap dat niet. Ik snap dat niet van een openbare omroep. Ik heb dat in het verleden ook naar aanleiding van andere elementen gezegd.

Dit is eigenlijk een beetje lachen met het parlement, met de regering, met de burgers, met de mensen die nog altijd begaan zijn met de openbare omroep en er het belang van inzien en verdedigen. In die context vind ik dat jammer. Men zegt dat er verbetering op komst is en men belooft het weer, en wij leven op hoop. Het is geen nieuw probleem, het is een heel oud probleem, het is hier al zo vaak aan de orde geweest en blijkbaar veegt men er gewoon zijn voeten aan.

De voorzitter: De heer Poschet heeft het woord.

Joris Poschet (CD&V): Ik wil een gevoel van frustratie delen en ondersteunen. Sinds het nieuwe onlineplatform werd gelanceerd, kijk ik er bijna niet meer naar. Ik geraak er gewoon niet aan uit. Ik geraak niet ingelogd, terwijl dat bij VTM in een vloek en een sakker in orde was.

Ik ben niet iemand die van nature graag klaagt of zegt dat het vroeger beter was of 'ik vind dingen niet automatisch meer terug, dus het is slecht'. Absoluut niet. Ik wil daar gerust in meegaan. Het is altijd een beetje aanpassen. Toen de website van BRUZZ veranderde, was dat ook even aanpassen, maar ik denk dat iedereen daarmee mee is. Ik snap dus ook niet dat de nieuwssite van de VRT er substantieel op achteruitgegaan is. Ik ben heel benieuwd of ze cijfers heeft over het aantal bezoekers en het aantal gekeken minuten. Misschien is het aantal gekeken minuten wel toegenomen, doordat de bezoeker moeilijker aparte stukjes kan terugvinden. In die zin kun je met cijfers natuurlijk alles bewijzen.

We hebben vorige week nog maar gesproken over digitale ongeletterdheid. Ikzelf ben geen ICT-specialist, maar ik ben ook geen digibeet. Ik denk dat wij, in deze commissie, zeker tot de bovenste helft behoren van mensen met digitale skills. Ik ben daar dus echt ongerust over. Ik zou willen vragen aan de VRT om dit zo snel mogelijk op te lossen en ervoor te zorgen dat in de toekomst geen nieuwe dingen meer gelanceerd worden die de facto een achteruitgang betekenen.

Bart Caron (Groen): Ik wil me aansluiten in dezelfde teneur als collega Poschet. Sinds de nieuwe nieuwsbrief en de nieuwe site gelanceerd zijn, vind ik het een rommeltje van jewelste. Dat is dus goed voor de schrijvende pers, collega

Vandaele – dat geheel terzijde als flauw grapje. Maar het is waar: ik vind de koppeling tussen beeld en tekst ook heel kwalijk en zeer ondoorzichtig, want je moet gaan switchen. Ik moet eerlijk zeggen dat de website en de nieuwsbrief voor mij standaard waren om te raadplegen, maar dat ze nu heel ver achteruitgeschoven zijn, terwijl ik nog altijd kraai van plezier bij de websites van De Standaard en De Morgen. Nochtans zijn die websites en nieuwsbrieven totaal verschillend van elkaar, maar op zich zijn ze veel overzichtelijker, veel frisser, veel origineler dan die van de VRT, waarvan de vernieuwingsoperatie helaas niet goed gelukt is.

Aan de andere kant leidt dat er wel toe dat het beeld ontstaat dat het tekstvolume op de VRT-website weer toeneemt. Ik weet niet of dat echt zo is. Zijn er meer teksten? Zijn ze langer dan vroeger? Is dat objectief vastgesteld? Het lijkt zeker zo, want het beeldmateriaal is helemaal achteruit gedrukt. En dat vind ik een spijtige zaak.

Men probeert innovatief te zijn bij het huis van vertrouwen, en dat is heel goed, maar zoals u gezegd hebt, moeten we nu nog eens wachten tot nieuwjaar vooraleer het beeldmateriaal dat op VRT NU staat, geïntegreerd wordt. Eigenlijk kan dat niet.

De voorzitter: Minister Gatz heeft het woord.

Minister Sven Gatz: Collega's Poschet en Caron, ik denk dat de meningen over het gebruiksgemak van de nieuwe site verdeeld zijn. Ik heb bijvoorbeeld minder die indruk dan u die hebt. Maar ik heb die ook van andere mensen gehoord, dus ik weet niet goed wat we daar juist van moeten denken. Maar dat is inderdaad een operationele verantwoordelijkheid van de openbare omroep, waar ik mij verder helemaal niet mee ga bemoeien. Laat dat duidelijk zijn.

Waar ik mij wel mee wil bemoeien, zijn de bekommernissen die door de heer Vandaele zijn aangedragen. Is er een verbetering of een verslechtering, mijnheer Vandaele? U zegt dat men er een beetje mee lacht en dat het veeleer een verslechtering is. Ik denk niet dat er op dit ogenblik sprake is van een verslechtering, maar ik zie ook geen verbetering. Laat dat duidelijk zijn. In die zin kan ik vrede nemen met de inhoudelijke argumenten van waarom de VRT iets doet en hoe ze daaraan tegemoet gaat komen. Ik kan die op hun merites beoordelen, maar de spanningen tussen de openbare omroep en de private spelers nemen almaar toe, of het nu audiovisueel is, dan wel de schrijvende pers. Daar zit zeker ook een verantwoordelijkheid aan de kant van de private spelers, laat me daar duidelijk over zijn, maar het is goed dat de VRT dit signaal – want de uitgevers schrijven ook niet elke dag een brief op hoge poten – heel ernstig neemt, dat ze op basis van deze ene casus, alleen over dat deel van het VRT-aanbod, daar een goed en hartig gesprek over heeft en duidelijke afspraken over maakt. Maar het is een breder gegeven, waarbij ook mijn gesprek met de VRT en met de private spelers niet zonder belang is.

Ik wil dat deze onrust, die eigenlijk permanent woekert en die door dit punt weer tot kristallisatie komt, tegen het einde van het jaar van de baan is en dat er een nieuwe modus vivendi kan worden gevonden. Moet men dat de pax media van de 21e eeuw noemen? Dat weet ik niet, maar dit soort incidenten kunnen we nu wel missen.

Ik wil tot slot nog even ingaan op het interview met de hoofdredacteur van de website, die een aantal dingen aanbracht die in spanning staan met de ondersteunende rol van het media-ecosysteem. Ten eerste: wij willen in concurrentie gaan met een andere grote private website. Is dat nodig? Men kan zich die vraag stellen. Is dat de rol van de openbare omroep? Wellicht niet. Ten tweede: wij brengen betrouwbaar nieuws. Lees dus: de anderen brengen het niet. Dat is ook

een rare stelling. En dan ten derde: de mogelijke insinuatie, al kan men dat op verschillende manieren lezen, dat het naleven van de beheersovereenkomst iets is voor de directie en dat de rest van het personeel maar lekker zijn gang kan gaan.

Kijk, ik weet dat het genuanceerder is. Ik heb weet van nog contacten tussen de betrokkene en de journalist die het nieuws gebracht heeft. En de versies lopen uiteen, over wie wat juist gezegd heeft en hoe men dat al dan niet nog heeft willen rechtzetten. Soit, dat zijn de normale peripetieën van hoe een artikel in een krant komt. Ik weet ook wel dat er intern op gewezen is dat dit niet de ideale manier is om naar buiten te communiceren.

Ik begrijp de passie van het VRT-personeel. Zij willen goede media maken, als ik het zo mag zeggen. En dat mogen we hun absoluut niet ontzeggen, want dat zou natuurlijk het andere uiterste zijn. Maar heel die logica, waar wij niet, omdat wij een harde leermeester met de karwats zijn, de VRT vragen om zich als dienaar en partner van het media-ecosysteem in te schakelen... Nogmaals, na een aantal contacten tussen de betrokkenen, maar ook met mij, en niet in een terechtwijzende functie, wil ik daar tegen het einde van het jaar duidelijk verbetering voor hebben. Want als het de volgende keer nog eens gebeurt, zelfs met de best mogelijke uitleg die er altijd kan zijn, weet ik dat uw woorden, en wellicht ook de mijne, van een andere aard zullen zijn. We moeten dit dus oplossen, in het belang van iedereen, van de private spelers en van de VRT. Laat dat duidelijk zijn.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Ik sluit me aan bij de minister dat het laatste wat we willen doen, het fnuiken van de creativiteit en de inzet van mensen is. Uiteraard, dat is ook de reden waarom wij een instelling als de VRT en onze openbare omroep nog altijd een warm hart toedragen, omdat we er zeker van zijn dat er mensen zijn die inderdaad het beste van zichzelf geven en kwaliteit willen brengen. Maar in het belang van die openbare omroep zelf, en ook van het ecosysteem, is het niet zinvol dat zij telkens weer de grenzen gaan opzoeken en telkens weer al te losjes omspringen met wat wij zo zorgvuldig in die beheersovereenkomst hebben gezet. Het is in de beheersovereenkomst gezet door de regering, maar eigenlijk ook in dezelfde bewoordingen in de resolutie van het parlement, over de partijgrenzen heen. Dat is dus geen kattenpis, als wij aan de openbare omroep vragen om hier zorgvuldig mee om te springen en dat broze ecosysteem te respecteren. Dan vraag ik dat de VRT dat eindelijk ook eens zou doen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Katia Segers aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over de drastische daling van het aantal theatervoorstellingen in culturele centra – 2990 (2016-2017)

Voorzitter: de heer Bart Caron

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (sp.a): Minister, op maandag 18 september hebben we in De Standaard kunnen lezen dat het aantal theatervoorstellingen sinds 2011 met een derde gedaald is. De 43 structureel gesubsidieerde theatergezelschappen in Vlaanderen hebben in de periode 2011-2015 veel minder voorstellingen gespeeld. De cijfers, die verzameld werden door Kunstenpunt, tonen dat er 15 procent minder publieksvoorstellingen zijn. Voor cultuur en -gemeenschapscentra

zien we zelfs een daling van 33 procent. De daling vindt plaats in zowel kleine als grote gemeenten.

Een van de grootste problemen voor de culturele centra is dat er de laatste jaren een flinke hap uit hun budgetten is genomen. Bovendien worden hun budgetten niet meer geïndexeerd en zijn de middelen voor cultuur binnen de gemeenten niet langer geormerkt. Ook is er een angst voor vermarkting in de cultuurcentra, want grote namen hebben het minder moeilijk dan onbekende acteurs, maar worden enkel geprogrammeerd in de grote stedelijke centra. In de krant stond: "Liever één Nathalie Meskens dan elf onbekende acteurs." Experimenteel theater of minder bekende theaterstukken hebben het veel moeilijker en worden minder vaak geprogrammeerd, want ze bereiken moeilijker een groot publiek.

De culturele centra en theatergezelschappen laten echter, zoals altijd, het hoofd niet hangen en gaan op zoek naar structurele oplossingen. Zo wordt er vaker gekozen voor theater op locatie, bijvoorbeeld in wijken, en worden er creatieve en innovatieve projecten gecreëerd, allemaal in een poging om op een diepgaandere manier de connectie te maken met hun publiek. In een later artikel in De Standaard, op 21 september, hebben we gelezen dat u, minister, wilt werken met burgerbudgetten voor cultuur.

Daarnaast komt alweer de schrik bij de cultuurcentra naar boven dat Vlaanderen hen niet langer zal willen steunen. De gemeenten kunnen in 2018 hun engagementen gewoon bijsturen, aangezien de verplichting wegvalt om de voor cultuur geormerkte middelen ook effectief aan cultuur te besteden.

Minister, ik heb enkele vragen over die zorgwekkende evoluties. Hoe evalueert u de cijfers? Hebt u een plan om de drastische daling aan te pakken? Hoe wilt u de burgerbudgetten precies uitwerken? Op welke manier wilt u publiek lokken naar de moeilijkere stukken met minder bekende acteurs? We zien een verschuiving van het theater naar wijken, op locatie en zo verder. Hoe denkt u daar beleidsmatig op in te spelen? En hoe zult u de cultuurbudgetten, die van de provincies naar Vlaanderen zijn gegaan, blijven garanderen aan de cultuurcentra?

De voorzitter: Minister Gatz heeft het woord.

Minister Sven Gatz: Mevrouw Segers, vooraleer ik inga op uw vraag naar de evaluatie van de cijfers, wil ik eerst even inzoomen op de cijfers zelf, die het onderwerp uitmaken van uw inleiding. Het gaat om cijfers die Kunstenpunt hanteert en die werden gepresenteerd op de VVC-dag (Vereniging Vlaamse Cultuurcentra) in het kader van het Theaterfestival. Ze tonen de spreiding van producties, gesubsidieerd via het Kunstendecreet: hoeveel voorstellingen worden er jaarlijks gecreëerd en hoe worden die voorstellingen dan in binnen- en buitenland gespreid?

Bovendien omvatten de cijfers die Kunstenpunt hanteerde, alleen theater, dans en muziektheater, en dat tijdens de periode 2010-2015. In die analyse zien we inderdaad een daling van het aantal theatervoorstellingen, vooral bij de structureel gesubsidieerde theatergezelschappen en vooral wat hun voorstellingen in de cultuurcentra betreft, gemeenschapscentra niet meegerekend. Binnen de categorie van de professionele podiumactiviteiten wordt in een ander cijfermeetstelsel – CC in C, cultuurcentra in cijfers – een breder gamma aan publieksvoorstellingen bevestigd. Daar wordt een onderscheid gemaakt tussen de verschillende disciplines, namelijk theater, dans, populaire muziek, musical, klassieke muziek, opera, wereldmuziek, jazz, folk, muziektheater, literatuur, amusement, humor, cabaret, film, audiovisuele en nieuwe media. Amusementsvoorstellingen zijn dan de voorstellingen die in de eerste plaats gericht zijn op vermaak en verstrooiing, zoals humoristische en cabaretvoorstellingen. Die maken niet meer dan 10 procent uit van het totale programmatie-aanbod.

Een professionele podiumactiviteit, in die methodiek, duidt dan weer op de uitvoerder van de voorstelling. Voorstellingen met professionele uitvoerders worden gedefinieerd als een professionele podiumactiviteit. Onder dat soort podiumvoorstellingen kunnen dus evengoed commerciële, niet-gesubsidieerde theatervoorstellingen vallen, indien het een professionele uitvoerder betreft.

Ik plaats de cijfers naast elkaar, niet tegenover elkaar. Laat dat duidelijk zijn. Als we die bredere cijfers nemen van de volledige programmatie in de Vlaamse en Brusselse culturele centra, dan blijven die over de laatste tien jaar behoorlijk stabiel, zowel voor theater, muziektheater, dans, amusement, film, klassieke muziek, literair, populaire muziek, wereldmuziek, jazz als folk.

De cijfers van Kunstenpunt, die een terugval van 33 procent voor theater inhouden, moet en wil ik zeker ernstig nemen, laat dat duidelijk zijn. Ik wil ze echter ook in die bredere context plaatsen. Het is belangrijk dat we dit debat dus breed genoeg voeren, en niet enkel over de vraag naar de output van het Kunstendecreet, en dan ook proberen er de juiste conclusies uit te trekken.

Alle cijfers tonen het blijvende belang van de cultuurcentra als presentatieplekken voor theater, dans, muziektheater en andere kunsten. Dat is inderdaad historisch opgebouwd en moet bewaard blijven, zeker ook in een periode van transitie voor lokaal en provinciaal cultuurbeleid. Eveneens blijkt het grote belang van het circuit van de cultuurcentra als presentatieplatform voor een breed publiek in heel Vlaanderen. Zoals we weten, vindt men cultuurcentra immers overal, niet alleen in de steden. Het is ook een verhaal met meerdere perspectieven, en de waarheid van de drastische daling van het aantal theatervoorstellingen mag worden genuanceerd. Het is immers niet altijd even duidelijk of die mismatch tussen theaterproductie en afname bij de cultuurcentra er wel degelijk is en hoe die zich precies profileert. Nu wordt er van een mismatch uitgegaan, maar meestal vanuit het oogpunt van een van beide partijen. Ik wil vermijden, zelfs al is dat moeilijk, dat we naar een soort syndicale discussie zouden evolueren, waarbij we te eenzijdig het perspectief van de theaterproducenten of te eenzijdig het perspectief van de cultuurcentraprogrammatoren zouden nemen. De theaterproducenten die worden gefinancierd via het Kunstendecreet, vinden dat hun producties niet voldoende worden afgenomen, dat is duidelijk, maar zij zijn zeker niet de enigen. Van de kant van de cultuur- en gemeenschapscentra redeneert men dan weer dat het aanbod niet voldoende aan hun noden en verwachtingen beantwoordt. Een van de beide partijen tegenspreken is moeilijk, want men kan natuurlijk begrip opbrengen voor de eigen redenering en het belang van elk van de betrokken partijen in deze problematiek.

Alvast enkele perspectieven die vragen om een genuanceerd beeld op een complex fenomeen. Ik wil verwijzen naar het onderzoeksdossier Kunst in de Nevelstad, dat Kunstenpunt vorig jaar in samenwerking met rekto:verso publiceerde. Daaruit blijkt duidelijk dat wat de kunsten betreft, de zogenaamde aanbodzijde, de discussie breder is dan louter theatervoorstellingen. Binnen podiumkunsten is er ook aandacht nodig voor speelmogelijkheden voor dans, muziektheater, kinder- en jeugdtheater en jongere makers. Binnen de kunsten is er ook aandacht nodig voor de lokale presentatiemogelijkheden van beeldende kunst, kwetsbare muziekgenres en andere die historisch niet dezelfde positie hebben als theater. Verder is het ook interessant om te kijken naar de groep van cultuurspreiders, waarnaar u hebt verwezen. Er zijn immers inderdaad nog andere presentatieplekken dan de culturele centra. Er zijn ook de kunstencentra, en ook de gemeenschapscentra wil ik volledigheidshalve zeker noemen. Ik heb mijn administratie dus gevraagd om een aantal veronderstellingen die vervat zitten in uw vraag en in de analyse van Kunstenpunt, genuanceerd te bekijken in de diepte, vanuit de invalshoek van de cultuurspreiders. De cultuurcentra kunnen immers bogen op een historische set van gegevens, die actief worden ontsloten

via de website www.kennisportaalccenbib.be. Voor de volledigheid, het betreft enkel gegevens over de cultuurcentra, niet over de gemeenschapscentra, en de cijfers gaan voorlopig ook maar tot eind 2015. We hebben een aantal voorlopige cijfers over 2016, maar die vertonen veeleer de tendens van de voorgaande jaren. Daar zijn vooral snog geen vreemde sprongen in te merken.

Ik vroeg mijn administratie om de volgende stellingen te onderzoeken. Programmeren de cultuurcentra minder voorstellingen? Het antwoord, op basis van hun cijfers, is neen: deze cijfers tonen veeleer een lichte stijging aan. Programmeren de cultuurcentra minder theatervoorstellingen? Ook daarop is het antwoord van de administratie neen. Het aantal theatervoorstellingen blijft constant: net geen vierduizend per jaar. Er is dus absoluut van de kant van de cultuurcentra geen drastische daling. Staan de programmeringsbudgetten van cultuurcentra onder druk? Er is op dit ogenblik veeleer een stijgende tendens op het vlak van de inkomsten. Ik wil dat toch benadrukken. De verhouding van het programmeringsbudget ten opzichte van de totale uitgaven blijft veeleer constant. Sorry, maar dat zijn de antwoorden die ik u op feitelijke basis kan geven. Daarmee wil ik niet zeggen 'hoera, hoera, alles is in orde', maar ik wil de discussie duidelijk verbreden. Ik zal u uiteraard ook het rapport van mijn administratie laten bezorgen.

Los van de harde cijfers zijn er ook enkele interessante evoluties die de gerapporteerde cijfers mee kunnen duiden. De cultuurcentra stellen zich een bredere opdracht dan louter het presenteren van, in dit geval dan, vaak elders geproduceerde kunsten. Ze werken immers op een diverse manier met lokale gemeenschappen, en je voelt dat cultuurcentra in die zin inhoudelijk ook in een overgangperiode zitten, niet enkel bestuursmatig of qua financiering. Ze proberen zich ook maatschappelijk te herdefiniëren, wat voor hen een noodzaak is, maar eigenlijk ook wel een goede zaak is.

Daarnaast blijven veel centra terecht belang hechten aan de kunsten, gelukkig maar, maar zijn ze tegelijkertijd ook vragende partij voor meer maatwerk op dat vlak. Hier openen zich wel degelijk nieuwe mogelijkheden voor samenwerking tussen kunstenaars, gezelschappen en lokale cultuurhuizen en andere domeinen. Met andere woorden, het spreiden van bestaande kunstenprogramma's of -voorstellingen willen ze zeker doen, maar er is bij een aantal centra ook de vraag naar maatwerk, wat dan toch weer nieuwe samenwerkingen kan realiseren. Ik was bijvoorbeeld dit weekend nog bij de eerstesteenlegging in het kader van de verhuis van CC MUZE in Heusen-Zolder naar de mijn, met de creatie 'Suite voor de Laatste Mijn', die ik iedereen kan aanraden, niet alleen de Limburgers, trouwens. Dat gaf 'kiekebisj', zoals we dat in Brussel zeggen. Dat was een maatwerkproduct van het cultuurcentrum met een aantal kunstenaars.

Ik wil ook graag Wouter Hillaert citeren. Ik citeer hem niet altijd, dat weet ik. Toen ik in rekto:verso zijn meest recente pennenvrucht las, werd mijn aandacht getrokken door deze prachtige zin: "Cultuurcentra zijn niet de achtertuin van de kunsten, maar juist de braakliggende voortuin van die hoe die kunsten hun publieke draagvlak kunnen en moeten blijven vernieuwen." Ik zou het onmogelijk beter kunnen zeggen. Laat ons eerlijk wezen, zelfs ten tijde van de voorgeschreven Vlaamse beleidsprioriteiten voor cultuurcentra kon er weinig of zeker niet altijd worden ingegrepen in de keuze, noch de spreiding van de podiumkunsten door de Vlaamse overheid. In veertig jaar lokaal cultuurbeleid zien we een evolutie van een controlerende naar een stimulerende overheid, inderdaad, waarbij geen dwingende mogelijkheid was ingebouwd om lokaal cultuurbeleid in een bepaalde richting te duwen. Zonder op die conclusie te willen vooruitlopen, wil ik u verzekeren dat we de culturele spreiding en de cultuurcentra niet zullen loslaten. De Vlaamse overname van de provinciale cultuurbevoegdheden is een kans. Die laat ons toe, en noopt ons ook, om dit alles te

bundelen in een bovenlokaal of regionaal Cultuurdecreet. Als dat lokaal Cultuurdecreet inderdaad wel degelijk grotendeels is verdampt, gaan we over naar meer bovenlokale coaching en spreiding, financiële ondersteuning en stimuli inbegrepen, want de middelen die we van de provincie overnemen, stellen ons daartoe ook in staat.

U vroeg vervolgens of ik een plan heb. Ik heb met de analyse van daarnet aangetoond dat het woord 'drastisch' mag worden genuanceerd. Alleszins onderschrijf ik het belang van cijfers en rapportering. Ik zal daar verder op blijven inzetten, onder meer via het traject lokale monitoring. Ik vertrouw erop dat de cultuur- en gemeenschapscentra cijfers zullen blijven aanreiken, en dat in ieders belang. In dat verband wil ik u er toch, in een klein zijnsprongetje, op wijzen dat op het congres van de Vlaamse Vereniging voor Bibliotheek, Archief & Documentatie (VVBAD) in Oostende bleek dat de bibcijfers lokaal meer en beter dan ooit worden ingevuld, wat een goede zaak is. Men beseft daar dus ook lokaal steeds meer de noodzaak van, en ik ga ervan uit dat dat voor de cultuurcentra niet anders is. Ook Kunstenpunt en mijn eigen administratie zullen de trends blijven opvolgen. Mevrouw Segers, ik heb trouwens binnenkort een gesprek met het Overleg Kunstenorganisaties (oKo) over deze thematiek, ook naar aanleiding van het prikkelende opiniestuk van Stijn Devillé. Hij zal dus mee aanschuiven. Ook de man die een goed inzicht heeft in de cijfers, zowel de ene als de andere, zal mee aan tafel zitten. We zullen dan bekijken wat we nu juist kunnen en moeten doen, wat het kortetermijnplan, wat het middellangetermijnplan, met het regionaal Cultuurdecreet, wat het langetermijnplan is. Ik wil het immers natuurlijk ook in samenwerking met de sector doen. Laat dat duidelijk zijn.

Vervolgens vroeg u naar mijn burgerbudget voor cultuur. Dat is een denkpiste die me werd aangereikt door een burgerkabinet, en ik heb dat in de pers vermeld als een van de mogelijke denkpistes. Daarbij moet onder andere nog worden onderzocht in welke mate dat idee of initiatief kan bijdragen tot het optimaliseren van de hier besproken dynamiek tussen productie en spreiding. Ik ga hierover ook nog in overleg met de sector. Als u dat wenst, wil ik daar straks eventueel in het verdere debat nog wat dieper op ingaan. Dit is, laten we zeggen, een beetje een uitdaging voor de sector, wetend dat, als mijn idee slecht zou worden begrepen, het nogal populistisch overkomt. Dat is zeker niet mijn bedoeling. Als het goed wordt begrepen, kan het zeker aansluiten bij een aantal initiatieven die een aantal cultuurhuizen in dat verband al nemen.

U vroeg hoe we moeilijkere stukken met minder bekende acteurs naar het publiek gaan brengen. As we speak wordt er geschreven aan de contouren en de invulling van dat bovenlokaal regionaal Cultuurdecreet. Een van de dingen die voorliggen, is daarbij ook: hoe kunnen we een slimme bemiddeling tussen de spreiding van het moeilijkere werk en de participatie daaraan realiseren? De sector heeft de afgelopen jaren al sterke initiatieven op de kaart gezet in dit verband, zoals JazzLab, Circuit X en dergelijke meer. Ik wil dat het nieuwe decreet daarvoor ook een kader kan bieden.

U vroeg wat we kunnen doen met de verschuiving van het theater naar wijken, op locatie en dergelijke meer. Laat duidelijk zijn dat ik die evolutie alleen maar toejuich, en ook die sluit dus aan bij mijn idee van een burgerbudget voor cultuur, of men mag het anders noemen, dat maakt me minder uit. Dat brengt de leefwereld van makers en publiek immers dicht bij elkaar. De focus kan daarbij liggen op de best denkbare artistieke ervaring van een breed publiek. Cultuurcentra kunnen daarbij als geen ander een verbindende en bemiddelende rol opnemen. De voorlopers onder hen zijn dat al aan het doen, hebben dat begrepen. Die goede praktijken willen we zeker ook meenemen als model in het nieuwe decreet. De symbiose van kennis over de kunsten en het sociaal-culturele

werk maakt van onze cultuurcentra nog steeds een unieke werksoort, die lokaal en bovenlokaal in staat is om die nieuwe allianties te smeden.

Dan was er de vraag over de cultuurbudgetten die van de provincies naar Vlaanderen zijn gegaan. Blijven die gegarandeerd voor de cultuurcentra? Vanaf 2014 werden alle structurele subsidies van de provincies aan cultuur- en gemeenschapscentra via Vlaanderen uitgekeerd. Het bedrag dat daartegenover staat, werd dus wel degelijk overgeheveld van de provincies naar Vlaanderen. Dat was een budgetneutrale operatie, want de middelen werden vastgeklikt aan de gemeenten die voorheen een provinciale subsidie kregen voor hun cultuurcentrum of gemeenschapscentrum. Voor de jaren 2014 en 2015 werden die provinciale middelen mee uitgekeerd via de subsidie voor de Vlaamse beleidsprioriteiten voor het lokaal cultuurbeleid. Vanaf 2016 zijn die middelen ook mee ingekanteld in het Gemeentefonds en maken ze ook mee deel uit van de onvoorwaardelijke basisfinanciering van de Vlaamse gemeenten voor hun lokaal cultuurbeleid. De nog over te hevelen budgetten vanaf 2018 nemen wij volledig over. Daarbij wil ik dus ook van de nood voornamelijk een deugd maken, en zien hoe we die spreidingsuitdaging beter kunnen aangaan met een nieuw of bijgesteld model en met de bijhorende middelen.

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (sp.a): Het is een hele boterham. Ik wil eerst terugkomen op de cijfers. Ik ben blij te horen dat u de cijfers die zijn verspreid, niet ontkent. U zegt echter dat het kennisportaal toch wel een ander beeld geeft. Die bezorgdheid werd ook al geuit door oKo: je kunt uit dat kennisportaal niet alles halen wat je eruit zou willen halen. Als je in de cijfers duikt, dan zie je dat je bijna nooit het precieze antwoord vindt. Het is dus goed dat het departement zich daarmee heeft beziggehouden. Het zal een gelegenheid zijn geweest om ook te bekijken hoe dit beter kan, hoe dat kennisportaal beter kan. We zien dat Luc Delrue vanuit het departement duidelijk de ambitie stelt dat het departement het kennisplatform met betrekking tot cijfers zou worden. Ter zake is sprake van een spanningsveld met de steunpunten, die dat niet graag zien gebeuren. U weet dat. De angst bestaat dat ze overbodig zullen worden. Eigenlijk is het dat. Daarover zal dus goed moeten worden overlegd, denk ik.

De cijfers zijn inderdaad wat ze zijn. Ik ben blij dat u de bekommernissen toch ernstig neemt. Vandaar ook uw lange antwoord. Ik ga er absoluut mee akkoord dat we de bredere context moeten zien. U hebt gelijk: wat de cultuurcentra betreft, moeten we niet alleen kijken naar de output van het Kunstendecreet. Wat de cultuurcentra doen, is wel ruimer, hoewel ze natuurlijk ook wel zijn opgericht om kunst en cultuur te verspreiden, en ze moeten die kans blijven krijgen.

Ik ga er ook mee akkoord dat de bredere context absoluut nodig is omdat we de komende jaren wel degelijk zullen moeten bekijken wat het effect zal zijn van het niet langer oormerken van de middelen voor cultuur op lokaal vlak. U kent mijn bekommernis ter zake als gewezen schepen van Cultuur. Die middelen komen heel snel onder druk. Als het erop aankomt, zijn de collega-schepenen veeleer geneigd om nog een nieuw voetpad aan te leggen dan om de middelen voor cultuur te vrijwaren. De schepenen zullen een harde strijd moeten blijven leveren.

Er is de bredere context, ook ten aanzien van het afstoten van de persoonsgebonden materies door de provincies. U kent ook mijn standpunt daarover. We hebben altijd gezegd dat de provincies uitstekend werk leverden, zeker voor kleinere lokale besturen. Dat er nu een regionaal Cultuurdecreet moet komen,

bewijst dat er een gat is geslagen door die afstoting van die provinciale bevoegdheden.

Het is goed om u te horen bevestigen dat die middelen ook voor 2018 allemaal verzekerd blijven. Ik wil het regionaal Cultuurdecreet ook een kans geven als het effectief zal doen wat u daarnet hebt verteld: dat het ook een vehikel kan zijn om die rol op te nemen, om mee te helpen aan het verkrijgen van een goede spreiding van cultuur. Als dat er in zit, als dat een van de doelstellingen kan zijn waardoor het beter wordt, zullen wij dat uiteraard ondersteunen.

Die bredere context is absoluut nodig. Met de cijfers van het Kennisportaal, waaruit blijkt dat het totale aanbod hetzelfde blijft, komen we een beetje terug op datgene waarover we het gisteren hadden in de plenaire vergadering: die hele cultuursector bestaat uit ongelooflijk gedreven mensen die ook met minder middelen het beste van zichzelf blijven geven en hetzelfde blijven produceren. Ze krijgen een risico op burn-out en laten zich onderbetalen. In dat opzicht was dat charter heel goed.

In datzelfde nummer van rekto:verso waarnaar u verwijst en waaruit u Wouter Hillaert citeert, stond ook een heel goed artikel van Bieke Purnelle. Zij schetst zeer duidelijk in welke preciaire situatie cultuur- en kunstenaars zich vandaag bevinden. Als je het hebt over de bredere context, dan zie je dat men stelt dat de cultuursector vandaag in een echte systeemcrisis zit, door de enorme wijzigingen die er op provinciaal en lokaal niveau zijn gebeurd. De cijfers waarop ik mijn vraag gebaseerd zijn daarvan een eerste veruitwendiging. Wij moeten dat dus ernstig nemen en dit vanuit dit parlement ernstig blijven opvolgen.

Ik kom nog eens terug op het burgerbudget. Wij juichen zeker alle nieuwe initiatieven toe, maar u weet ook dat de cultuursector zegt: 'Burgerbudget, allemaal goed en wel, maar dat zal allemaal in een gesloten enveloppe zijn en wat verdwijnt er dan opnieuw bij ons?' Zij zien hun rol nog altijd als cultuurproducenten, als diegenen die willen maken wat ze denken te moeten maken. Ook ik vind dat daar absoluut een overleg met het publiek moet plaatsvinden, om te blijven garanderen dat je het publiek blijft bereiken. Dat idee zullen we zeker ook moeten opvolgen.

De voorzitter: De heer Meremans heeft het woord.

Marius Meremans (N-VA): Mevrouw Segers, ik wil u eerst en vooral bedanken voor deze vraag. Ik heb ook gevolgd wat er in de krant verscheen en dan ook de zeer uitgebreide toelichting van de minister bij de cijfers. Ik heb ook de reactie gelezen van de onderzoeker van Kunstenpunt. Hij zegt dat je langs de ene kant een daling ziet van het aantal speeldata van theaterproducties in culturele centra, maar dat langs de andere kant toch ook kan worden vastgesteld dat de cultuurcentra aangeven dat het aantal professionele podiumactiviteiten stabiel blijft. De vraag is nu of er minder in ons cultuurcentra is, of zijn er minder speeldata voor theaters?

Ik geef een concreet voorbeeld. U had het daarnet over de budgetten van de cultuurcentra, maar het is ook het cultuurcentrum dat kan zeggen dat het een deel van het budget gaat spenderen aan bijvoorbeeld een circusfestival. Dat is bij ons gebeurd. Als je het geeft aan iets wat een groter publiek bereikt, dan kun je niet het ene én het andere doen.

De vraag verwijst ook naar het wegvallen van de oormerking van de middelen voor het lokale cultuurbeleid. Ik heb die doemscenario's al verschillende keren gehoord. Maar tot nu toe heb ik er nog geen enkel bewijs van. Mevrouw Segers geeft de cijfers van 2010 tot 2015. De overheveling van de sectorale middelen naar de gemeenten en steden heeft pas in 2016 plaatsgevonden. Er is dus geen

correlatie tussen het verminderde aantal theaterproducties en de overheveling van de middelen. Die overheveling van de middelen past gewoon in het beleid dat uit is op minder planlast en op meer middelen geven aan steden en gemeenten.

Zeggen dat de gemeenten vanaf 2018 plotseling geen geld meer zullen uitgeven aan cultuur, is dus niet gebaseerd op feiten maar op een aanvoelen, op instinct. Ik heb dat instinct niet. Dat kan natuurlijk aan mij liggen.

Er wordt gevraagd wat we gaan doen met theatervoorstellingen of kunst waarvoor moeilijker een publiek te bereiken is. Ik denk aan Circuit X, met die experimentele theaters. Dat werd toen voor een deel opgevangen door de samenwerkingsverbanden van culturele centra. Ik wil dat nog eens nagaan. Willen we komen tot een regionale spreiding? Willen we de handhaving van de culturele rijkdom? Dan zul je het toch moeten doen met de samenwerking van de cultuur- en gemeenschapscentra in onze regio's. Ik weet dat ik altijd op dezelfde nagel sla, maar dit lijkt voor mij wel cruciaal. Als we de provinciale middelen vrijmaken, moeten we inderdaad bekijken welke initiatieven er nu zijn. Die moeten we handhaven en ondersteunen. Er zal sowieso een lijn moeten zijn voor innovatieve projecten. Dat denk ik ook. Maar langs de andere kant moeten we nagaan of er een mogelijkheid is om de regionale samenwerking te bestendigen, over de bibliotheken heen, over cultuur- en gemeenschapscentra heen, over erfgoed heen. Zo kunnen we daar ruimte creëren. Dat kan worden aangemoedigd vanuit Vlaanderen.

Er zijn heel wat theaters. De vraag is met andere woorden of alles overal moet worden gespeeld. Vlaanderen is rijk aan infrastructuur. In Dendermonde heb je in een straal van 10 kilometer ontzaglijk veel cultuur- en gemeenschapscentra. CC De Werf ligt op 8 kilometer van bij ons. Ik geef maar een voorbeeld. Moet elk theater in elk cultuurcentrum spelen? Ik denk het niet. Je kunt dat regionaal regelen: de een doet meer theater, de ander dans, muziektheater, enzovoort. Daar moet creatief mee worden omgegaan, maar die lijn moet er wel zijn. Die lijn moet er heel duidelijk zijn voordat de nieuwe schepenen van Cultuur hun eed afleggen. Zij gaan in 2019 hun meerjarenbeleid vastleggen, dat uitrolt vanaf 2020. Het is essentieel dat we daar klaar voor zijn. Dat geldt ook voor andere dossiers, zoals bovenbouw. Ze moeten heel duidelijk weten wie ze moeten bellen, de cultuurfunctionaris moet weten met wie hij moet handelen, en dat er een visie of een lijn aan vastligt. Ik weet ook wel dat dat niet op één-twee-drie kan worden geregeld. Maar we moeten toch een langetermijnvisie hebben.

Bij de burgerbudgetten heb ik een dubbel gevoel. Ik vind het goed dat je het publiek betreft bij de keuze van theaterstukken, maar iets in mij zegt dat de alleenstaande moeder met drie kinderen of de nieuwkomer in Vlaanderen die tot voor twee jaar in Irak of Afghanistan of waar dan ook heeft verbleven, niet meteen deel zal uitmaken van dat panel. Dat is mijn bezorgdheid daarbij. Je kunt ook iemand hebben die zegt dat er in een bepaalde gemeente niet genoeg klassieke muziek is. Dat zijn ook geen theaterproducties.

Er is dus een nuancering van de cijfers aan de orde. Er is geen correlatie met de overheveling van de sectorale budgetten naar gemeenten en steden. En ten derde: we moeten met dat bovenlokale cultuurbeleid de regio's stimuleren op diverse domeinen.

Bart Caron (Groen): Ik wil ook wel eens de grumpy old man uithangen. Of liever: de ervaringsdeskundige. Ik ben overigens niet de enige aan deze tafel. Ik was vijftien jaar programmator in een cultuurcentrum. Dat was mijn eerste job. Ik heb dat met heel veel plezier gedaan. Maar er was ook heel veel stress: zal het wel lukken, is er een publiek voor, slaat het aan? Die stress wil ik echt niet

meer opnieuw. Je bent een soort sluiswachter tussen artistieke producties en een publiek. Als het fout zit, is het altijd de schuld van de programmator. Die stress was groter dan de stress die ik in dit parlement voel op het spreekgestoelte. Dat geheel ter zijde, om maar te zeggen dat het niet zo eenvoudig is.

Er is, naar mijn bescheiden mening, niets nieuws onder de zon. Het gaat om de spanning die er in een cultuurhuis dat een balans maakt, is tussen de meestal gesubsidieerde kunsten met de grote K – of het nu hedendaagse of repertoirekunst is, of theater of klassieke muziek of wat dan ook – en anderzijds het vrije, populairdere circuit van de comedy, de lichte muziek en het populaire theater. Die spanning is er altijd geweest, vanaf dag 1, vanaf het eerste decreet over de cultuurcentra. Heel veel mensen in het veld hebben die spanning op een heel positieve manier opgenomen. Heel veel van mijn ex-collega's, ondertussen ook nieuwe collega's, zijn er niet van overtuigd dat ze alleen maar populaire kunst willen brengen. Ze voelen zich betrokken bij een missie. Misschien klinkt het ouderwets, maar het gaat om volksverheffing. Ze willen het publiek wat meegeven, ze willen het publiek dat stapje verder laten zetten, ze willen het dingen laten zien die het nog niet of nog niet goed kent. Dat educatieve, pedagogische aspect is altijd in de centra aanwezig geweest.

Altijd hebben de grote kunsten gevonden dat de programmatoren hen te weinig programmeerden. En ze hebben nog gelijk ook. Maar het probleem is dat je gevangen zit in die spanning tussen wat het publiek aankan en wat je aan dat publiek presenteert. Natuurlijk speelt ook de ticketverkoop mee: de volle en de lege zaal. Je kunt vijf seizoenen na elkaar een theaterreeks aanbieden met een gemiddelde aanwezigheid van zeventig mensen, dezelfde zeventig mensen, en op die manier een jaarlijks budgettekort creëren van 10.000 euro, ik zeg maar iets. Dan moet je je ook afvragen of je op een goede manier bezig bent. Het is dus niet alleen een kwestie van veel kunst – of theater – programmeren, of niet. De vraag is wat je in jouw context en omgeving, met jouw publiek, het beste doet en welke stappen je daar vooruit kunt zetten. Heel veel cultuurwerkers en cultuurfunctionarissen zijn gedreven om die spanning te blijven bewaken. Dat is altijd zo geweest.

Minister, anderzijds is de hartenkreet van Stijn Devillé ook juist. Die kreet is symbolisch: ik kan tien voorgangers van hem opsommen die dat ook hebben gedaan. Hij heeft gelijk. Als we zo'n mooi theater maken in Vlaanderen, moeten we dat ook aan veel mensen kunnen tonen. Dat is zijn uitgangspunt. Hij wil zijn verhaal overbrengen, en hij heeft dik gelijk. Hij vindt dat te weinig huizen hem inboeken. Maar dan richten die huizen zich achter zijn rug tot mij. Gisteren had ik nog de dirigent van een strijkorkest: 'Die gasten vragen zulke uitkoopsommen. Als ik 7000 euro moet betalen voor een grote productie van Toneelhuis of voor een strijkorkest, met in het beste geval vierhonderd man in de zaal, kunnen we daar nooit mee rond geraken.' Die spanning is er altijd. De kunsthuisen willen het volk educeren, plezieren, raken – wat het ook moge zijn. Maar heb ik dan als theaterdirecteur de moed om die stap te zetten? Neen, ik ga ook een inspanning doen om er te kunnen staan. Ik zal een geste doen, bij manier van spreken, ten aanzien van een huis dat de grens wil verleggen. We werken hier niet met markttermen. Het gaat over gesubsidieerden die met door verschillende overheden gesubsidieerden spreken.

En dus mag de marktwerking niet dominant zijn, maar moet de culturele missie dominant zijn in de discussie. Ik nodig programmatoren van cultuurcentra uit om daar goed over na te denken, maar ook theatermakers, muziekdirecteuren, leiders van danscompagnieën en wat dan ook.

Er is een financiële component, maar er is nog meer. Er is: kan mijn publiek het aan en kan ik voldoende grensverleggend zijn? Anderzijds mogen er wel wat

meer centra zijn met wat meer profiel, die wat meer scherpte in huis hebben. Het is waar dat de meeste programmaboekjes vrij goed op elkaar lijken, ware het niet dat ze een andere vormgever hebben. Dat is te negatief gezegd, maar het is natuurlijk wel waar dat je snel, ook onder druk van je publiek, gaat intekenen op dat aanbod dat de collega's ook brengen, omdat het op dat moment bekend is van de televisie. Ik stel het nu iets te negatief, maar u begrijpt heel goed wat ik bedoel. We hebben te veel gelijkenissen.

De boodschap moet zijn: ga voor een soort koppigheid. Ik ben ervan overtuigd dat 90 procent van mijn ex-collega's ook voor koppigheid en eigenzinnigheid zijn, moed, doorzetting, kracht, een beetje verder gaan dan het brave, als ik het zo mag zeggen.

Er zijn nog een paar andere dimensies die ik heel kort wil aanbrengen en die ook wel meespelen. Er is te veel programma-aanbod in Vlaanderen. Er is te veel. Er is te veel gedacht vanuit de aanbodzijde. De heer Meremans verwees naar het voorbeeld van Dendermonde, maar ik kan vergelijken met alle regio's van Vlaanderen. Als je in al die plekken bijna hetzelfde gaat brengen, dan doe je elkaar dood, bij wijze van spreken. Er is te veel, dus mijn boodschap is: doe minder, maar doe het beter. En beter betekent samenwerken met elkaar. In mijn regio kan men nog altijd een Rosas-productie zetten, kan men ook een hedendaagse theaterproductie zetten, en dan werken vijf cultuurcentra samen aan de promotie ervan, samen in de programmaboekjes, en zo nodig wordt een bus ingelegd. Doe minder, doe het niet allemaal alleen, doe het samen. Dan ga je ook de kosten delen en ga je ook je promotie versterken. Ik pleit er niet voor dat we lege zalen hebben, maar dat we voor de wat moeilijkere dingen een actieve vorm van samenwerking hebben. Dat is vandaag absoluut nog te weinig ontwikkeld.

Stem ook af met elkaar. Ik heb daarnet voor profiel gepleit. Doe dus niet allemaal hetzelfde. Stem af en verwijst uw publiek. We zitten niet in een markt waar we moeten concurreren. We hebben een maatschappelijke opdracht te vervullen. Dat is een andere verhouding die je moet hebben met de samenleving.

Investeer in publiekswerking. En publiekswerking is niet schone boekjes maken en veel affiches ophangen of Facebookreclame inkopen. Publiekswerking is: ga op zoek naar die publieken die je moeilijk bereikt. Doe er bijzondere inspanningen voor om ze binnen te krijgen. Of ga zelf naar buiten. Ga de wijken in, ga de buurten in. Collega Segers heeft het ook al aangeraakt. Het gaat dus niet om dat volume. Doe wat minder met de middelen die je vrijmaakt. Werk samen. Investeer ze in publiekswerking. Ga bij wijze van spreken de boer op.

Ten slotte is er iets als Circuit X, minister. Ik zeg niet dat de format perfect was. Je kunt de discussie voeren over lokaal cultuurbeleid, maar ik ga dat niet doen. Ik heb de pagina omgedraaid. Ik heb door mijn samenwerkingsidee overigens wel een pleidooi gehouden voor een goed regionaal cultuurbeleid. Maar iets als Circuit X is dan wel dat kleine beetje dat we nodig hebben om toch nog in de kunsten dat echt vernieuwende te hebben, dat nog veel moeilijker is om te brengen, om er publiek voor te genereren, en om die kunstenaars te steunen, door ze een podium te geven. We moeten blijven nadenken over een systeem, waarbij je dat innovatieve ook bij een ruimer publiek kunt brengen. Er zijn heel veel lokale mensen, programmatoren, die dat met creatieve formules bij elkaar brengen, minifestivalletjes organiseren en zo meer, om kennis te leren maken met die hedendaagse vormen van kunsten.

Ik pleit er dus voor, minister, om erover na te denken om dat Circuit X, misschien in een andere vorm, dat kleine dingetje dat heel erg moeilijk is om te doen, toch op te pikken.

De voorzitter: Minister Gatz heeft het woord.

Minister Sven Gatz: Bedankt voor deze zeer aangename en verhelderende betogen. Het is duidelijk dat de cultuurcentra de harten blijven beroeren, en terecht. Ik zie ook, zoals dat in deze commissie meestal het geval is, meer raakpunten tussen de verschillende betogen dan absolute verschillen. De bekommernissen die u hier allemaal geuit hebt, liggen wel degelijk op mijn tafel, om daar samen met de sector mee aan de slag te gaan.

Ik wil nog twee beschouwingen maken, enerzijds over wat mevrouw Segers zei met betrekking tot een systeemcrisis en anderzijds over het burgerbudget. Ik denk dat het woord 'systeemcrisis' te zwaar is, maar ik begrijp wel dat er veel dingen tegelijk gebeuren. Enerzijds hebben we de kunstenronde gehad, waarbij er een nadruk ligt op grotere huizen, weliswaar ook met een aantal verplichtingen om met kleinere en jongere spelers aan het werk te gaan. Daarbij hebben we minder gezelschappen of kunstorganisaties in de middengroep overgehouden, die anderzijds wel gemiddeld van 300.000 naar 400.000 euro subsidiebudget gaan, wat dan toch ook enig soelaas zou moeten kunnen bieden. Daarnaast is er het feit dat de effecten van die ronde van het Kunstendecreet nu pas voelbaar zijn op het terrein en verteerd worden, gecombineerd met de wens van het beleid om maximaal te kunnen inspelen op de taxshelter en de podiumkunsten. Dat zijn veel zaken tegelijk die op het meer nationale kunstenbeleid een invloed hebben.

Je hebt dan inderdaad het verminderen of zelfs doorknippen van de een-op-eenband tussen de Vlaamse Gemeenschap en de lokale cultuurcentra. Dat is inderdaad een tweede vorm van druk. En dan is er de hele transitie met de provinciale overname en het doorgroeien naar een regionaal of een bovenlokaal cultuurbeleid.

Al die dingen gebeuren samen. Ik zou daarom het woord 'systeemcrisis' nog niet durven te gebruiken, maar het is veel op het bord van de sector. Dat is wel duidelijk. Toch geloof ik dat, wanneer we de creatie van ons decreet bovenlokaal of regionaal cultuurbeleid voor elkaar hebben – en we werken daar hard aan, tegen het einde van het jaar willen we daar toch qua concept grote duidelijkheid over hebben – we een soort buffer kunnen creëren die die uitdagingen mee kan katalyseren. Ik geloof dat er het komende jaren wel een aantal zaken in positieve zin op ons kunnen afkomen.

Ik besef dus dat het een grote boterham is, maar anderzijds geloof ik dat zowel met de beleidsinstrumenten die we hebben als met de energie die in de sector heerst – ik heb het dan zowel over de programmatoren van cultuurcentra als de kunstenaars zelf – we hier nog bijkomende en verdere stappen kunnen zetten.

Dan kom ik bij het burgerbudget voor cultuur. Ik ben nog steeds een voorstander van het oude principe van volksverheffing. En toch ben ik ook een voorstander van instrumenten zoals het burgerbudget. Ik denk alleen dat het nu zinvol is om met instrumenten zoals burgerbudgetten, die ik zo meteen in detail toelicht, te werken, omdat je dan ook weer gemakkelijk aanknopingspunten kunt vinden bij wat volksverheffend zou kunnen of moeten zijn. Voor mij zijn het dus dingen die elkaar niet tegenspreken. Om het met een karikatuur te zeggen: ik wil de cultuurcentra niet overleveren aan de willekeur van het publiek, en zeker niet aan de willekeur van de markt. Laat dat duidelijk zijn. Maar we kennen allemaal de cijfers van de laatste vijftien jaar van wie in Vlaanderen actief deelneemt aan cultuur, wie een klein beetje en wie helemaal niet. We moeten naar manieren blijven zoeken om dat glazen plafond van die 30 procent 'usual suspects' die geregeld aan cultuur deelnemen, te doorbreken en dat percentage te vergroten. Ik geloof dus wel degelijk in een aantal methodieken, zoals het burgerbudget cultuur.

Ik wil even kort een aantal lijnen delen die de mensen van Zinnema in Anderlecht eergisteren nog met mij hebben gedeeld. Zij hebben, zonder dat ze met mij op dezelfde lijn zaten, een heel gelijkaardig project gerealiseerd. Op een gegeven moment merkten ze dat in het bijzonder – maar het kon ook een andere invalshoek zijn – de zwart-Afrikaanse gemeenschap in Brussel, en dan ten aanzien van Zinnema in het bijzonder, zich niet aangesproken voelde door de werking en de programmatie. Men is dan aan de slag gegaan met het actief zoeken naar een aantal mensen uit die gemeenschap, zowel kunstenaars als gewone mensen. Het heeft op zichzelf dus niets met een burgerkabinet te maken. Het is geen panel. Het zijn mensen die naar het podium van het centrum toewerken.

Men heeft die een aantal maanden laten werken aan programmatie, waarbij de artistieke leiding bewust een stap opzij of terug zet, en zegt: 'Wij willen jullie technisch ondersteunen, maar jullie bepalen in die maanden even de programmatie.' En dat heeft toch tot interessante resultaten geleid. Ze zijn ook een aantal keren uit de bocht gegaan. Dat kan, maar dat kunnen professionele programmatoren soms ook, dus in die zin is er daar geen verschil. Het recht op falen bestaat in de maatschappij. Dat mag zeker ook in cultuur. Maar men heeft wel een nieuwe band tussen het centrum en een nieuw soort publiek gecreëerd. Nu is het natuurlijk kwestie om die duurzaam te maken. Men kan dat niet één jaar als gimmick doen en daarna weer als vanouds programmeren. Je laat daarmee dus eigenlijk een stuk van je comfortzone, van je veiligheid, van je autonomie los.

Ik wil graag, naast vele andere discussiepunten, met Stijn Devillé ook eens hierover praten: hij zegt dat zo'n participatief project gemakkelijk drie tot vijf keer meer kost dan een productie. Ik wil dat toch eens met hem uitbenen of dat zo is, want dat is niet wat ik gehoord heb van de mensen van Zinnema. De discussie over meer middelen moeten we en kunnen we altijd voeren, maar daar gaat het mij niet over. Voor creativiteit heb je niet meer middelen nodig. Het is meer een principe en een andere manier van werken.

Ik geloof dus in die beide modellen. Ik wil de sector er ook op aanspreken. Sommigen zeggen dat dat soft is en dat ik dat moet opleggen, maar ik ben niet zo van opleggen. Ik wil gewoon met de 'coalition of the willing' in de sector, beginnend in Brussel, kijken wat zij doen, hoe zij bepaalde dingen doen en hoe we daar modellen voor de sector kunnen uitwerken. Dit als achtergrond bij wat dat dan kan of moet zijn, en hoeveel varianten daar ook op kunnen zijn. Ik vind misschien ook een beetje het warm water uit van dingen waar cultuurcentra dertig jaar geleden ook al mee bezig waren, maar waar ze nu, onder druk van heel het debat waar we het vandaag over hebben, toch meer de steven naar moeten en kunnen wenden. Ik zou zeggen: laat dit debat gerust verder lopen.

Mevrouw Segers, het lijkt mij zeker nuttig om, nadat ik u de cijfers van onze administratie en de bevindingen gegeven heb, daar nog eens een dieper gesprek over te hebben in deze commissie, vanuit de mensen die de cijfers opstellen en interpreteren – van alle kanten: zowel Kunstenpunt als mijn administratie. Ik denk dat dit debat zeker nog niet afgelopen is. Misschien kunnen we dan op het ogenblik dat het bovenlokaal of regionaal decreet hier besproken wordt, die discussie nog eens opnemen, omdat het ene natuurlijk heel nauw verbonden is met het andere.

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (sp-a): Ik ben oprecht blij dat mijn vraag aanleiding heeft gegeven tot een heel boeiende en diepgaande gedachtewisseling tussen de minister en alle fracties hier vertegenwoordigd. Ik denk dat ze echt belangrijk is.

U zou het geen systeemcrisis noemen, maar als u zelf de schets maakt van de grote verandering waar de sector mee te maken gekregen heeft sinds 2014, is het toch wel een hele boterham. Het is eigenlijk een totale verschuiving. De manier waarop dat veld decretaal verankerd was, is helemaal verschoven.

Essentieel gaat het over twee zaken: het structurele deel en het financiële. De afschaffing van het lokaal cultuurbeleid heeft gewoon de koppeling tussen het Kunstendecreet en de rol van de culturele centra, die de spreiding van de kunsten als kernopdracht hadden, losgekoppeld. Daar moet, zij het via het regionaal Cultuurdecreet, een oplossing voor komen. Er moet iets anders voor in de plaats komen.

Dat heeft vooral een impact op het gesubsidieerde aanbod. Ik ben blij dat u het departement de cijfers er nog eens bij laat halen. Ik ga zeker niet betwijfelen dat het aanbod in het totaal misschien niet zo gedaald is, maar het probleem doet zich met name voor bij het gesubsidieerde aanbod, dat ongelooflijk onder druk komt te staan, mede door wat Stijn Devillé de vermarkting van de cultuurcentra noemt. En die begrijpen we ook. De heer Caron wees er al op dat zij ook in dat spanningsveld zitten tussen 'ik wil mijn zaal vol hebben' en 'ik wil mijn budget kunnen waarmaken' en vooral ook 'ik wil de mensen toeleiden naar participatie aan de kunsten'.

Dan komen we inderdaad tot het financiële. Het is zeer goed dat het commerciële circuit bloeit. We hebben een uitstekend kwalitatief aanbod, ook in dat commerciële circuit, maar door het hele partagesysteem lopen de cultuurcentra het risico inderdaad alleen nog de kruimels te hebben. Er is ook de hertekening van het Kunstendecreet. U hebt er zelf naar verwezen. Daarbij ligt er nu een grotere focus op de grote cultuurhuizen. De heer Caron verwees er ook naar: die zijn niet haalbaar voor kleinere gemeenten. Mijnheer Caron, ik ben er niet van overtuigd dat we er te veel hebben in Vlaanderen, zeker niet gesubsidieerd, want die focus ligt op die grotere instellingen. Ik weet ook niet of ze te duur zijn. Ik zou graag wel eens willen uitspitten of die uitkoopsommen van de gesubsidieerden de jongste jaren zijn gestegen. Ik denk dat niet, hoor.

Fundamenteel gaat het hierover: wat is de rol van een overheid bij spreiding van cultuur? Minister, de markt faalt immers als het over cultuur gaat. U hebt dat ook aangegeven. Zelfs u als liberaal zult het daarmee eens moeten zijn. De markt gaat niet zorgen voor experimenten. De markt gaat niet zorgen voor kleinschaligheid. De markt gaat niet zorgen voor kansen op participatie voor alle mensen. Cultuurparticipatie blijft het meest ongelijk gespreide goed. Dit is al te veel voorbehouden voor een hoogopgeleid en iets ouder publiek. Als een overheid dus moet bijsturen, is het daarop. Ze moet ervoor zorgen dat er qua aanbod en participatie een grote diversiteit bestaat, dat die participatiemogelijkheid blijft voor iedereen. Het onderwijs speelt daar absoluut de eerste belangrijke rol in. De media spelen een belangrijke rol. Daarom is het goed dat voor de VRT nu veel specifiekere die cultuuroopdracht is gegeven. Ook het kleinschalige is echter cruciaal. U zoekt de oplossing voor heel lokaal, kleinschalig werken bij het idee van die burgerbudgetten, maar wat dat betreft, volg ik collega Meremans, die zegt dat je er dan ook wel voor moet zorgen dat je de meest kwetsbare groepen daar ook in kunt betrekken. Daarom blijven voor mij ook sociaal-artistiek werk en sociaal-cultureel werk ter zake een heel belangrijke rol spelen.

Tussen nu en 2019 hebben we dus nog heel veel werk op de plank.

De voorzitter: We kunnen straks bij de regeling van de werkzaamheden afspreken of we daar al dan niet op doorgaan. We hebben een stevig debat gehad.

De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Tine Soens aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over sociaal-cultureel jeugdwerk en vluchtelingenjongeren – 2735 (2016-2017)

Voorzitter: de heer Bart Caron

De voorzitter: Mevrouw Soens heeft het woord.

Tine Soens (sp-a): Minister, ons land geeft onderdak aan heel wat jongeren die op de vlucht zijn voor oorlog en geweld. Heel vaak arriveren die jongeren hier alleen, zonder ouders of enige andere familie. Het is belangrijk dat die jongeren worden begeleid om hun plek in onze samenleving te vinden. Integratie gebeurt uiteraard niet enkel via de 'administratieve' ondersteuning van die jongeren. Ze moeten ook daadwerkelijk jong kunnen zijn in ons land: participatie boven isolatie. Vaak kregen ze daar thuis niet echt de kans toe, door de conflicten die er heersen. Door sociaal-cultureel jeugdwerk bekend en toegankelijk te maken bij die jongeren, bevorder je hun integratie en geef je hun eigenlijk ook een deeltje van hun jeugd terug.

Vluchtelingenwerk Vlaanderen vraagt dan ook de structurele ondersteuning van enkele specifieke doelgerichte werkingen met jongeren die op de vlucht waren. Zo ondersteunde u reeds het project 'Altochtonen van de toekomst'. Ik vind dat trouwens een zeer mooie naam voor een project. De deelnemers eraan hebben u een tijdje geleden ook een bezoek gebracht, als ik me niet vergis. Daarnaast werken ook NIEMO en het PSC-Vluchtelingenwerk (Protestants Sociaal Centrum) met die doelgroep. Vluchtelingenwerk Vlaanderen wil die werkingen structureel verduurzamen, maar kan dat uiteraard niet alleen. Er is tot op vandaag nog steeds een blijvende ondersteuning nodig. Dat lijkt ook te passen in uw besluit om zelforganisaties te gaan ondersteunen. Op die manier kan men een meer categoriale aanpak realiseren, die kan dienen om de jongeren succesvol toe te leiden.

De 'Altochtonen' stelden diverse aanbevelingen voor u op om tegen eind dit jaar te realiseren. Daarnaast gaven ze ook input over het onthaalonderwijs, waarover ik minister Crevits al eerder ondervroeg.

Hun algemene doelstelling is dat sociaal-cultureel jeugdwerk bekend en toegankelijk zou worden gemaakt voor jonge asielzoekers en vluchtelingen, en dat jeugdwerkers daarvoor een aangepaste vorming zouden krijgen. De jongeren gaven zelf aan hoe ze dat graag gerealiseerd zouden zien: met het realiseren van buddyprojecten die lokale jongeren en jongeren in asielcentra samenbrengen, met het organiseren van ontmoetings- en infomomenten waarop het lokaal jeugdwerk zich kan voorstellen aan jongeren in asielcentra, met het organiseren van activiteiten door jeugdgroepen in en rondom asielcentra en door jongeren in asielcentra actief uit te nodigen voor lokale jeugdactiviteiten.

Op zich zijn dat uiteraard kleine ingrepen, maar ondertussen staan we na de aanbevelingen al een jaar verder. Minister, wat hebt u ondernomen om de aanbevelingen van die jongeren om te zetten in daadwerkelijk beleid? Kunt u een stand van zaken geven in dezen? Naar aanleiding van een eerdere schriftelijke vraag, waarop ik onlangs een antwoord kreeg, verwees u ook naar een masterplan diversiteit dat er in februari aan zou komen. Sluit dat onder andere daarbij aan? Hebt u hieromtrent overleg gepleegd met de jeugdwerkorganisaties die opereren in Vlaanderen? Volgden er reeds initiatieven vanuit deze diverse organisaties? Hebt u die aanbevelingen van de jongeren ook behartigd op lokaal niveau? Het gaat immers in belangrijke mate over lokaal jeugdwerk.

De voorzitter: Minister Gatz heeft het woord.

Minister Sven Gatz: Ik probeer een zo goed mogelijk overzicht te geven van waar we staan en wat we doen.

Voor het onderzoek naar de vrijetijdsparticipatie van kinderen en jongeren in migratie werd een budget vrijgemaakt. Het is nog niet duidelijk of de bevraging zal plaatsvinden bij kinderen en jongeren in asielcentra of in OKAN-klassen (onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers), waarvan een groot deel van de leerlingen in asielcentra verblijven. Het zou ook in de beide kunnen, maar de laatste optie lijkt momenteel methodologisch haalbaarder. Pas na overleg met de onderzoekers zal echter worden vastgelegd hoe we verder het best te werk gaan. Het onderzoek zal kinderen en jongeren die recent in Vlaanderen aankwamen, bevragen over de beleving en de invulling van de vrije tijd. Het zal ook trachten de drempels tot participatie aan het bestaande jeugdwerk aanbod in kaart te brengen, met als doel beleidsaanbevelingen te kunnen formuleren. Eerstdaags zal de oproep ten aanzien van onderzoeksinstellingen worden gelanceerd. De bedoeling is dat het onderzoek wordt afgerond in het voorjaar van 2019. In 2017 subsidieerde ik het experimenteel project 'Altochtonen van de Toekomst' van Vluchtelingenwerk Vlaanderen. Zij willen met dit project jonge vluchtelingen in staat stellen om hun stem te laten horen. Daarnaast wil de vzw inspelen op de nood aan een zinvolle vrijetijdsbesteding voor die kwetsbare doelgroep. In maart organiseerden de steunpunten De Ambrassade, FARO, Socius en Kunstenpunt in samenwerking met mijn departement en het Agentschap Integratie en Inburgering drie info- en ontmoetingsmomenten, in Antwerpen, Gent en Leuven, over werken met en voor vluchtelingen in kunst, cultuur en jeugdwerk. Naast info over statuut, juridische en sociale rechten van mensen op de vlucht werd er heel wat praktijkervaring gedeeld en werden er tips en tricks uitgewisseld. Het project Wereldspelers van De Ambrassade groeide uit tot een netwerk van meer dan dertig intersectorale partners, waarin goede voorbeelden van verbinding tussen jonge vluchtelingen en het jeugdwerk centraal staan. Alle praktijkervaring die De Ambrassade opdeed tijdens dat project, wordt nu gebundeld in nieuw ondersteuningsmateriaal, dat zijn plaats zal vinden op de website www.wereldspelers.be. Op 28 november van dit jaar organiseert De Ambrassade ook een inspiratiedag Wereldspelers. Zij pakken deze zaak dus wel degelijk zeer systematisch aan, waarvoor mijn waardering.

Ondertussen bereiden we ook een masterplan 'Diversiteit in/en het jeugdwerk' voor, waarin we vanzelfsprekend aandacht vragen voor de opportuniteiten die het jeugdwerk kan bieden voor jonge asielzoekers en vluchtelingen. Bedoeling is dat lokale partners dat masterplan mee zullen dragen. Ik nodigde daarom de Vereniging Vlaamse Jeugddiensten en -consulenten (VVJ) en de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) uit om deel uit te maken van de kerngroep die de opmaak van het plan verder zal coördineren. Vluchtelingenwerk Vlaanderen en de jongeren die deelnamen aan dat project 'Altochtonen van de Toekomst' deden daarvoor zeker al een hele reeks interessante aanbevelingen. U hebt er ook al enkele genoemd, zoals het idee van buddyprojecten voor jongeren in asielcentra, het organiseren van ontmoetings- en infomomenten waarop lokaal jeugdwerk zich kan voorstellen aan jongeren in asielcentra, samen activiteiten doen met jongeren uit asielcentra enzovoort. Initiatieven zoals Wereldspelers zijn dus een stap in de goede richting. Jongeren zijn op zoek naar activiteiten, naar contacten met andere jongeren, maar kennen het aanbod niet altijd of niet, of de weg ernaartoe. In dezen blijft De Ambrassade met zijn project een prima partner.

Wereldspelers is dus meer dan de weekends in Dendermonde en Lint, waarmee het allemaal is begonnen, of de samenwerking met leefgroepen bijzondere jeugdzorg. Wereldspelers omvat alle goede initiatieven vanuit het jeugdwerk met jonge vluchtelingen. Men zal die dan ook een verdiende plaats geven op de vernieuwde website en in het beleid. Men wisselt er in samenwerking met JINT vzw bovendien ook een aantal dingen over uit met betrekking tot het Europese

niveau. Een medewerker van de Ambrassade zal voor Vlaanderen de EU-expertgroep inzake jeugdwerk voor jonge migranten en vluchtelingen actief opvolgen. Ook individuele jeugdwerkorganisaties organiseren activiteiten met en voor vluchtelingen. Zo is er bijvoorbeeld NATURE, dat The Vertical Club uitwerkt tot een klim- en speleologieclub in Brussel voor vluchtelingen en jongeren met een migratieachtergrond. Er is Tumult, dat interculturele kampen organiseert waaraan vluchtelingenkinderen kunnen deelnemen en dat jongeren ook vormt tot jeugdleader. Er is Bouworde, dat ook bouwkampen in asielcentra organiseert waar jongeren activiteiten en workshops organiseren. Er is bijvoorbeeld ook Roeland, dat sensibiliserings- en taalactiviteiten voor anderstalige nieuwkomers organiseert.

In opvolging van de resolutie over het ondersteunen van jeugdwerk met jonge vluchtelingen, asielzoekers en ontheemden, die al op 25 november 2008 werd aangenomen door het Comité van Ministers, kan ik hierbij alvast melden dat de Raad van Europa sterk geëngageerd is om met de lidstaten vorming te organiseren en een aantal beleidsvoorstellen uit te werken voor de ondersteuning van jonge vluchtelingen. Mijn administratie volgt die besprekingen nauwgezet. In het kader van de Raad van Europa kan anderzijds ook worden verwezen naar het actieplan voor de bescherming van vluchtelingen en migrantenkinderen in Europa en de strategie voor de rechten van het kind. Op het niveau van de Verenigde Naties is er de Verklaring van New York voor Vluchtelingen en Migranten van 2016 en zijn er de VN-ontwikkelingsdoelen, de duurzame doelstellingen, waarbij in het bijzonder doelstelling 4 inzake kwaliteitsonderwijs en doelstelling 16 over vrede, veiligheid en sterke publieke diensten van toepassing zijn, en er is natuurlijk ook de Agenda 2030 voor Duurzame Ontwikkeling. Ik probeer mijn beleid uit te bouwen in lijn met die internationale verordeningen.

Ik was opgeklommen tot het wel heel hoge niveau van de VN, maar afsluitend daal ik graag eventjes terug af naar het project Wereldspelers. Ik wil bekijken hoe ik in mijn actieplan diversiteit, dat nu in opmaak en voorbereiding is, de goede doelstellingen en goede praktijken van dit project op het terrein beleidsmatig kan integreren, rekening houdend met het feit dat wij beleidsmatig een aantal extra aansturingen moeten kunnen doen. Tegelijkertijd hebben we, zoals u weet, de sector nodig om dit alles levend te maken en te houden. Dit is dus eigenlijk de meer concrete aanpak, de verbinding tussen Wereldspelers en het actieplan diversiteit. Ik weet nog niet uit het blote hoofd of dat zo is bij de beleidsbrief, maar we kunnen daar zeker op terugkomen. U zult er in elk geval toch meer over horen in de eerste helft van volgend jaar.

De voorzitter: Mevrouw Soens heeft het woord.

Tine Soens (sp-a): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Het is goed om te horen dat er vanuit het jeugdwerk zelf al heel wat initiatieven komen. Dat is niet alleen nationaal, en dan denk ik bijvoorbeeld aan De Ambrassade, maar ook lokale jeugdgroepen in de buurt van asielcentra doen best wel wat moeite om de jongeren daar te betrekken bij hun werking en hun dat deeltje van hun jeugd terug te geven.

De vraag zal natuurlijk zijn hoe we dat structureel kunnen verankeren. Ik kijk dan ook erg uit naar het masterplan diversiteit. Ik had er in mijn vraag ook al naar verwezen. Ik denk dat we daar bij de bespreking van de beleidsbrief zeker op kunnen terugkomen, want je voelt natuurlijk wel dat de discussie leeft, zowel bij ons in het parlement, als ik kijk naar de volgende vraag die op de agenda staat, als in de maatschappij, over de vraag hoe we ons jeugdwerk nog diverser kunnen krijgen dan het vandaag eigenlijk al is. Er zijn immers uiteraard goede initiatieven gaande.

De vraag zal natuurlijk zijn in hoeverre de acties die zullen worden opgesomd in het masterplan diversiteit, ook middelen voor de uitvoering ervan zullen krijgen. Er zijn immers al een aantal masterplannen geweest waarin heel goede initiatieven werden vermeld, maar de budgetten afwezig bleven, of waarbij werd gezegd dat die acties zullen gebeuren binnen de huidige budgetten. Dan is het natuurlijk altijd moeilijk om nog boven op de goede dingen die vandaag al gebeuren te werken aan zoiets belangrijks als diversiteit, hoewel dat uiteraard wel al gebeurt. Ik stel echter voor dat we dat sowieso hernemen bij de bespreking van de beleidsbrief.

De voorzitter: Mevrouw Van Eetvelde heeft het woord.

Miranda Van Eetvelde (N-VA): Collega, ik dank u voor de interessante vraag. We delen uiteraard ook de bekommernis.

Minister, ik ben blij te horen dat er heel wat aan het gebeuren is, ook vanuit de sector. We zijn er toch ook wel van overtuigd dat de integratie van de jonge vluchtelingen in onze samenleving een specifieke en coherente aanpak vraagt. We zijn er ook van overtuigd dat het heel positief is wanneer jonge asielzoekers een plaats kunnen vinden binnen die jeugdwerkcontext.

Er zijn heel wat interessante voorstellen. Maar ik vraag mij af in hoeverre zij inspiratie kunnen vinden, bijvoorbeeld in de voorbeelden van het inburgerings-traject. Zijn er soms overlappings met het inburgeringstraject en de integratie rond asielzoekers, vooral dan rond jonge vluchtelingen? Gebeurt daarover overleg met minister Homans? Ik denk dat er toch wel wat overlappings zouden kunnen zijn.

Er is nog een bezorgdheid die ik u graag meedeel. We moeten erover waken dat we onze jeugdverenigingen niet met alles en nog wat blijven belasten. Verschillende partijen hebben dat al gezegd. De instrumentalisering is nooit ver weg. We moeten opletten dat we niet afdwalen naar een dwangmatige integratie, waarbij de jeugdbewegingen zich dan verplicht voelen om mee te volgen. Ik denk dat het dan niet altijd de juiste kant zal uitgaan. Want ik denk – en ook de minister heeft dat gezegd – dat we ervoor moeten zorgen dat we in dit verhaal de jeugdbewegingen mee hebben.

Minister, in hoeverre is er overlapping met integratie en inburgeringsprojecten?

De voorzitter: Minister Gatz heeft het woord.

Minister Sven Gatz: Mevrouw Van Eetvelde, ik zal u de bevindingen van die verschillende info- en ontmoetingsmomenten in Antwerpen, Gent, en Leuven bezorgen. Daar is er namelijk een intense discussie geweest, een constructieve uitwisseling tussen de steunpunten uit onze sector en het Agentschap Integratie en Inburgering. Ik denk dat ik het best inhoudelijk, op basis daarvan u wat achtergrondinformatie bezorg van hoe die dingen elkaar hebben geraakt en al dan niet overlappen.

Verder sluit ik mij inderdaad aan bij de hoop van mevrouw Soens dat we hier bij de opmaak en de uitrol van het Masterplan Diversiteit op zullen terugkomen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Miranda Van Eetvelde aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over het experiment van Scouts en Gidsen Vlaanderen met een aparte groep voor allochtonen – 2960 (2016-2017)

Voorzitter: de heer Bart Caron

De voorzitter: Mevrouw Van Eetvelde heeft het woord

Miranda Van Eetvelde (N-VA): Minister, ik heb eerlijk gezegd wel een beetje getwijfeld om de vraag in te trekken. Maar ik heb er dan toch voor geopteerd om ze te handhaven, omdat het debat toch altijd wel interessant blijft. Ik heb de vraag een klein beetje aangepast.

Op maandag 18 september kwamen de Scouts en Gidsen Vlaanderen met een voorstel om een multiculturele afdeling op te richten in Antwerpen Noord. Daarmee trachten ze de aanslepende problematiek van de diversiteit in het jeugdwerk mee aan te pakken. Snel na die bekendmaking rezen er vragen en bedenkingen bij het voorstel en kwam alles een beetje in een storm terecht, want de multiculturele afdeling bleek enkel toegankelijk te zijn voor allochtone jongeren. Nochtans luidt het nieuwe jaarthema van de Scouts als volgt: 'Iedereen hoort erbij, niemand moet zichzelf aan de kant te zetten om erbij te horen.'

Het voorstel van de Scouts en Gidsen werd ijverig becommentarieerd in diverse media. Er was heel wat rond te doen. Er werden verschillende bedenkingen en kritieken geuit, vanuit verschillende hoeken. Het voorstel werd later genuanceerd door de Scouts en Gidsen. Het zou berusten op een misverstand waarbij er geen sprake zou zijn van segregatie. Toch is het belangrijk om over het idee van aparte, allochtone jeugdbewegingen te discussiëren, want de commotie heeft het thema van de diversiteit binnen de jeugdsector toch geen goed gedaan.

Het is echter niet de eerste keer dat de scouts een aparte, allochtone afdeling in Antwerpen opricht. In 2001 al werd een eerste proefproject opgericht dat werd ondersteund door het Platform Allochtone Jeugdwerkingen (PAJ). Het thema van de diversiteit bij jeugdbewegingen is al vele jaren een belangrijk aandachtspunt in de sector. Het kwam tijdens deze legislatuur al aan bod in verschillende beleidsdocumenten en in diverse parlementaire vragen.

Het is ook geen geheim dat u wilt inzetten op het bevorderen van de diversiteit in het jeugdwerk. We steunen u in dat opzet. U wilt uitdrukkelijk inzetten op het toegankelijk maken van het jeugdwerk voor maatschappelijk kwetsbaren en jongeren van vreemde origine.

Want, hoewel men ons in Europa benijdt voor ons sterk en kwaliteitsvol Vlaams Jeugdwerk, is het jeugdwerk nog al te vaak een aangelegenheid voor de witte Vlaamse middenklasse. Dat is een vaststelling die al jaren meegaat en een bij herhaling meegegeven aandachtspunt voor het Vlaamse Jeugdwerk.

De vorige Vlaamse minister van Jeugd had, evenals de scouts in 2001, het idee om een aparte jeugdbeweging op te richten voor allochtone jongeren. Er werd daartoe een proefproject opgestart dat ondersteund werd door het PAJ dat overkoepelend optrad. Dit project zorgde toen voor veel ongeruste en afkeurende, ook politieke, reacties. Maar die bezorgdheid werd ook gedeeld door traditionele jeugdverenigingen, waaronder Chiro Vlaanderen. Ook voor hen stond een dergelijk idee haaks op wat ze wensten te bereiken, namelijk zoveel mogelijk kinderen en jongeren, ongeacht hun afkomst, sociaal-economische situatie, lichamelijke en psychische toestand, toeleiden naar het traditionele Vlaamse Jeugdwerk.

Blijvende inspanningen zijn daartoe noodzakelijk. Bovendien mag ook niet uit het oog worden verloren dat de traditionele jeugdbewegingen de laatste jaren al heel wat inspanningen gedaan hebben om, onder meer in de centrumsteden, inclusief te werken naar allochtone jongeren toe.

Verder wordt er steeds meer gefocust op een open welkomstbeleid in samenhang met een actieve werving. Maar, en dat is nog steeds zo, door zich open te stellen, vrezen ze hun eigenheid deels of volledig te verliezen.

In de media gaf u zelf reeds aan slechts gematigd positief te zijn over het oorspronkelijke voorstel van de Scouts en Gidsen Vlaanderen. Minister, kunt u uw mening over een aparte jeugdbeweging voor allochtonen verder toelichten? Bent u van mening dat een dergelijk idee wenselijk en opportuun is om het jeugdwerk meer divers te maken?

Welke ervaringen en conclusies leveren de vorige proefprojecten met allochtone jeugdbewegingen op? Toen ging het ook telkens om een tijdelijk project. Op welk vlak verschilt het voorstel van de scouts van de vorige proefprojecten? Is hier ook sprake van een tijdelijk project? Werd het voornemen van Scouts en Gidsen Vlaanderen om van start te gaan met dit proefproject, ook opgenomen in de beleidsnota voor de periode 2018-2021?

Hoe beoordeelt u de huidige inspanningen om het jeugdwerk meer divers te maken? Welke werkpunten ziet u nog voor de reguliere jeugdwerkinitiatieven? Hoe zult u hen verder beleidsmatig ondersteunen om de sociale en culturele mix toch nog meer op gang te laten brengen?

Zijn er reeds eerste vaststellingen of voorlopige werkpunten te merken bij de projecten 'straatburgerschap' en 'lokale bruggenbouwers'?

De voorzitter: Minister Gatz heeft het woord.

Minister Sven Gatz: U vraagt naar mijn mening over wat eerst naar buiten scheen te komen als een aparte groep voor allochtonen. Maar doordat er de nodige tijd is overheen gegaan, hebt u de nodige nuanceringsen aangebracht in uw vraag en heb ik die ook kunnen vernemen van Scouts en Gidsen Vlaanderen. Ik zal dus eerst algemeen antwoorden, vooraleer ik wat preciezer inga op uw bijkomende vragen.

Diversiteit in het jeugdwerk is een thema dat al heel wat jaren meegaat en dat bij tijd en wijle, zo hebben we kunnen merken, de gemoederen verhit. Ondanks alle vele en vaak goedbedoelde initiatieven kunnen we nog steeds niet stellen dat de jeugdwerkpopulatie een dwarsdoorsnede is van de bevolking.

Maar, feit is ook dat maatschappelijke ontwikkelingen de bestaande sociaal-economische en sociaal-culturele breuklijnen verder lijken te vergroten en te verdiepen op een aantal punten. Evoluties op het vlak van migratie hebben onze steden de voorbije decennia superdivers gemaakt. Dat geeft de nodige uitdagingen.

Dat is ook de reden waarom ik er binnen mijn beleid een belangrijke doelstelling van maak om in te zetten op jeugdwerk dat álle jongeren bereikt. Zowel mijn Burgerkabinet Jeugd als het diversiteitstraject van de jeugdsector zelf gingen uitdrukkelijk in op deze thematiek. De diversiteit neemt immers feitelijk toe en de aanwezige diversiteit komt prominenter op de voorgrond.

Wat het jeugdwerkbeleid betreft, wordt er daardoor een dubbele probleemdefinitie naar voren geschoven. Er is enerzijds een ondervertegenwoordiging van bepaalde doelgroepen in het jeugdwerk, anderzijds verloopt de participatie aan

jeugdwerk grotendeels in gescheiden circuits. Laagopgeleide jongeren en jongeren met een migratieachtergrond nemen bijvoorbeeld wel vaker deel aan specifieke doelgroepwerkingen.

Hoe kunnen we ervoor zorgen dat zo veel mogelijk kinderen en jongeren, ongeacht kleur of achtergrond, hun plaats vinden in het jeugdwerk? Scouts en Gidsen Vlaanderen is een van de vele organisaties die mee aan de kar trekt om diversiteit in het jeugdwerk mogelijk te maken. Daarvoor past het jeugdwerk niet enkel het idee van sociale inclusie toe. Ik geloof met hen dat we inderdaad verschillende strategieën tegelijk kunnen en moeten toepassen.

De Ambrassade bijvoorbeeld verwoordt het mooi in zijn visienota 'Diversiteit in/en jeugdwerk': "Jeugdwerk moet een vrijplaats zijn voor experiment rond diversiteit."

De jeugdwerksector stelde samen met Demos, expert rond participatie van kansengroepen, immers vast dat eigen drempels verlagen en doelgroepspecifieke organisaties naar het reguliere jeugdwerk laten doorstromen op dit ogenblik geen ongelofelijk succesvolle strategie is. Met de visienota doen ze een oproep aan de sector in zijn geheel om nieuwe zaken uit te proberen. Ze zien verschillende mogelijke manieren om meer diversiteit in het jeugdwerk te brengen. De uitgangsprincipes zijn: niet alleen om het bereik van het bestaande aanbod te vergroten, maar ook om ontmoeting op te zetten, om nieuw aanbod te creëren en bruggen te bouwen.

Twee strategieën lijken zich aan te dienen: het inzetten op meer en meer gelijke mogelijkheden om te participeren aan jeugdwerk en het inzetten op meer sociale integratie. Die moeten we op twee niveaus realiseren, namelijk op organisatie-niveau en op sectorniveau.

Scouts en Gidsen Vlaanderen experimenteert bijvoorbeeld via een samenwerking met PAJ met doelgroepspecifieke werkingen. Ander jeugdwerk probeert om in de stad de diversiteit in hun bestaande groepen te krijgen. Met de kennis die ze in dit experiment verzamelen, willen ze bekijken hoe ze de drempels in de andere groepen kunnen verlagen, zodat zo veel mogelijk kinderen straks ook de weg vinden naar de jeugdbeweging. Nog andere jeugdverenigingen zetten in op het opleiden van monitoren met een diverse achtergrond, zodat die doorstromen naar het vrijwilligerskader. Zij investeren in rolmodellen om ervoor te zorgen dat het jeugdwerk een spiegel is van de diverse samenleving. En zo kan ik talloze voorbeelden opsommen van projecten die nu al in het jeugdwerk rond diversiteit lopen. Deze projecten hebben een gedeelde visie, maar kiezen elk een eigen weg om deze visie in de praktijk te brengen.

Ik onderschrijf deze visie en spreek mij dus niet uit tegen een laagdrempelige scoutsgroep in Antwerpen-Noord, die verankerd is in, en een afspiegeling vormt van de bevolking in de wijk, dat wil zeggen met hoofdzakelijk jongeren van buitenlandse herkomst. Maar dan wel in de versie die de Scouts en Gidsen Vlaanderen zelf in hun verduidelijkende communicatie beschreven: een groep die tegelijk blijft openstaan voor alle kinderen en jongeren, die uiteindelijk een inclusief verhaal schrijft. In het begin was de communicatie ééndimensionaal en wat ongelukkig, daarna is ze opengetrokken.

Ik kom tot uw tweede vraag. In 2012 werd het project Borgerjong bij vzw PAJ gefinancierd. Bedoeling was om in samenwerking met een erkende jeugdbeweging te werken aan een eigen concept voor de jongeren uit Borgerhout. De samenwerking met de erkende jeugdbeweging is toen niet echt van de grond gekomen, maar Borgerjong bestaat nog steeds en wordt, zoals het past in de beste jeugdbewegingstraditie, lokaal 'gerund' door vrijwilligers.

PAJ zelf werkte toe naar erkenning als landelijk georganiseerde jeugdvereniging, wat de vereniging inderdaad ook lukte.

Chiro Jijippeke is een ander, geslaagd, voorbeeld dat al vijftien jaar inzet op een diverse werking in Sint-Jans-Molenbeek. Een vijftiental jaren geleden werd de groep opgericht in het sterke geloof dat een Chirogroep, waar zowel de klassieke Vlaamse middenklasse als kinderen en jongeren met een migratieachtergrond zich thuis kunnen voelen, mogelijk moest zijn. De groep heeft heel wat tijd nodig gehad om een werkende formule te vinden, maar de laatste jaren hebben ze echt het gevoel dat het goed zit: op een Chirozondag komen telkens een vijftigtal kinderen en jongeren van allerlei pluimage en achtergronden bijeen om te spelen, te ravotten en samen te zijn. Er zijn natuurlijk nog heel wat dingen die beter kunnen, maar ze werken eraan, en laat dat groeien nu ook nog een deel van de jeugdbeweging zijn.

Het voorstel van Scouts en Gidsen Vlaanderen, waar u in uw vraag naar verwijst past algemeen in de operationele doelstelling uit de beleidsnota, namelijk: "Scouts en Gidsen Vlaanderen versterkt de mogelijkheid om aan scouting te doen in (groot)stedelijke context." Het is niet zo dat het project waar u op doelt met zoveel woorden uitgewerkt stond in de beleidsnota van Scouts en Gidsen Vlaanderen.

Meerdere jeugdbewegingen zoeken naar manieren om ook in een (groot)-stedelijke context meer jongeren te betrekken bij het jeugdwerk. Ik moedig dat ook aan.

In verband met uw derde vraag is het interessant dat we nu net de beleidsnota's achter de rug hebben en dat we de nieuwe ambities van alle landelijke jeugdwerkingen kunnen zien. Vanuit die beleidsnota's zien we wel met onder andere, maar niet uitsluitend, de nieuwe indicator rond 'stedelijkheid', dat heel wat organisaties inzetten op diversiteit. Deze indicator 'stedelijkheid' werd op mijn voorstel toegevoegd als beoordelingscriterium. Het hele traject diversiteit, de visienota vanuit de commissie jeugdwerk en de werkgroep die zich daar specifiek op richt, tonen aan dat er duidelijk wel interesse is en wijst op het initiatief bij de brede jeugdwerksector om daar op in te zetten.

In de recente beleidsnota's vermelden 50 van de 79 verenigingen, of 63 procent, in hun beleidsnota hoe ze omgaan met maatschappelijke uitdagingen in stedelijke contexten. Ze analyseren en benoemen het nog meer dan vroeger. Het gaat om een bonte verzameling van onder andere jeugdbewegingen, vakantieverenigingen en verenigingen die werken met specifieke doelgroepen.

Ruim een derde van deze verenigingen, namelijk 36 procent, neemt in de beleidsperiode 2018-2021 nieuwe initiatieven met of ten behoeve van kinderen en jongeren in steden. Het is duidelijk dat het werken in stedelijke omgevingen vaak hand in hand gaat met de aandacht voor de diversiteit onder de potentiële leden of deelnemers.

De intensiteit van deze initiatieven verschilt wel. Een handvol verenigingen, goed voor 8 procent, springt eruit door middel van praktijken die vernieuwend zijn voor de sector op het vlak van bijvoorbeeld jeugdbeleid in verstedelijkte gebieden en sociale woonwijken, of het werken met nieuwe doelgroepen. Ruim een derde van deze verenigingen, of 34 procent, beoogt om een groter aandeel van haar huidige initiatieven te laten plaatsvinden in stedelijke omgevingen, al dan niet onder de vorm van proefprojecten, en zo meer kinderen en jongeren in steden te bereiken. Zo zien enkele vakantieverenigingen, die vooral kampen organiseren, jeugdwerk in de stad als een opportuniteit om nieuwe doelgroepen aan te spreken, zoals jongeren met een migratieachtergrond.

De jeugdbewegingen blijven hun lokale groepen in de grootsteden ondersteunen en versterken hun inspanningen, bijvoorbeeld door die expertise te delen met hun lokale groepen in andere steden.

Bijna de helft van de verenigingen, of 48 procent, zet haar beproefde werking verder. Dit is positief, want het gaat vooral om verenigingen die al een jarenlange traditie hebben opgebouwd met werken met specifieke doelgroepen in steden, waaronder maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren. Andere verenigingen in deze categorie grijpen de opportuniteiten in steden al maximaal aan.

Tot slot onderscheiden we enkele verenigingen, goed voor 8 procent, die hun engagement in steden vooralsnog beperken tot het onderzoeken van opportuniteiten en mogelijke samenwerkingen.

Ik kan dus bevestigen dat de jeugdwerksector zeer sterk geëngageerd is om effectief stappen te zetten naar een meer divers jeugdwerk. In de visienota hebben ze ook heel eerlijk opgelijst waar ze zelf nog op werkpunten zien, bijvoorbeeld het werk maken van sociale integratie.

Ik ga niet vooruitlopen op mijn beleidsbrief en ik heb tijdens het vorige debat ook laten weten dat ik samen met de jeugdsector en vertegenwoordigers van het jeugdbeleid op lokaal niveau werk maak van een Masterplan Diversiteit in/en het jeugdwerk. Daar moeten we het later dan nog over hebben. Dit wordt telkens uitgewerkt op organisatie- en op sectorniveau in een aantal concrete acties. Uiteindelijk stimuleren ze allemaal samenwerking en netwerkvorming. Een van mijn eigen acties is alvast het uitrollen van het netwerk Jeugdwerk voor Allen in heel Vlaanderen.

Ik ben van plan om dit actieplan goed te monitoren. Voor de gegevensverzameling wil ik aan de slag met de specifieke procedures voor de herkomstclassificatie, wat echter geen middel is om te peilen naar hoe 'divers' het jeugdwerkbereik is, omdat ze enkel inzoomt op de herkomst van een specifieke groep. Die cijfers kunnen een indicatie geven, maar moeten verder gekaderd en geplaatst worden binnen een breder verhaal. Ik hoorde trouwens dat de jeugdbewegingen bewust geen cijfers bijhouden over de origine van jongeren. Bewust niet, want voor hen, en ook voor mij, is een jongere een jongere. U begrijpt wat daar het spanningsveld is.

Over de projecten straatburgerschap en bruggenbouwers kan ik op dit momenten enkel aangeven dat ze ongeveer allemaal opgestart zijn. Voor de Bruggenbouwers zijn ook de onderzoekers van de AP-Hogeschool Antwerpen geëngageerd van start gegaan met hun begeleidingsonderzoek. Zij organiseren systematisch, en op maat begeleiding en ondersteuning met de twaalf geselecteerde projecten. Voor het evaluatieonderzoek stellen ze een indicatorenlijst op waarover ze met de organisatoren in debat gaan. Via intervisie stellen ze een handleiding samen over de ideale bruggenbouwer. De stuurgroep bij het onderzoek kwam een eerste maal samen op woensdag 20 september.

Ondanks de berichten de voorbije week in de pers, wil ik dus besluiten met een positieve boodschap. Het jeugdwerk in Vlaanderen en Brussel staat gekend als een voorbeeld voor vele andere landen. Het is een belangrijke partner in het aanpakken van maatschappelijke uitdagingen zoals diversiteit.

De sector zet stappen vooruit. Die wil ik blijven aanmoedigen. Ik blijf erin geloven dat we moeten werken op een tweesporenbeleid: het bereik van het bestaande aanbod vergroten én ontmoeting opzetten, om nieuw aanbod te creëren en bruggen te bouwen. Ik laat het jeugdwerk de ruimte om daarin te experimenteren.

De voorzitter: Mevrouw Van Eetvelde heeft het woord.

Miranda Van Eetvelde (N-VA): Ik ben blij dat ik deze vraag gesteld heb, want het is altijd goed om te horen wat er leeft. Ik hoor dat de jeugdsector daarmee begaan is en dat blijkt ook uit mijn contacten met die sector. Het is een vaststelling van veel jonge mensen dat het er nu anders aan toe gaat dan pakweg toen ik nog bij de scouts was. Jonge mensen zijn daar nu veel meer mee bezig. Het is jammer dat we moeten vaststellen dat het toch nog grotendeels iets is van een blanke klasse. Als we daar inspanningen blijven voor doen, zal dat wel verbeteren.

Ik zag vorig weekend dat in het bestuur van Chiro Vlaanderen een Marokkaans meisje zat dat al van haar twaalfde bij de Chiro was. Ze legde een mooie getuigenis af en zei dat ze dit helemaal niet zou kunnen missen. Ze is volledig opgenomen in die groep en dat kunnen we alleen maar toejuichen, net zoals het feit dat de sector daarmee begaan is.

Wat het tweesporenbeleid betreft, blijven we het idee van apart, gesegregeerd jeugdwerk niet echt een goed signaal vinden. Ook al blijft het moeilijk om die diversiteit te bewerkstelligen, toch denk ik dat dit nog altijd het best binnen het traditionele en reguliere circuit gebeurt. Daar was dat meisje bij Chiro Vlaanderen een mooi voorbeeld van.

Ik ben blij dat die projecten van straatburgerschap en de lokale bruggenbouwers opgestart zijn. Bij vroegere projecten was het resultaat niet altijd positief. Ik hoop dat we via de paden die nu bewandeld worden veel kunnen leren. Vanuit het jeugdwerk zijn de laatste jaren al veel inspanningen gedaan en ze moeten op die ingeslagen weg verder gaan.

De voorzitter: Mevrouw Soens heeft het woord.

Tine Soens (sp-a): Ik zal de discussie van de vorige vraag hier niet opnieuw voeren. Ik denk inderdaad dat we met de beleidsbrief nog genoeg tijd zullen kunnen nemen om het over diversiteit in het jeugdwerk te hebben en zeker ook met het masterplan diversiteit dat eraan komt. Het is ook belangrijk om niet alleen naar de diversiteit in het klassieke jeugdwerk te kijken. Daar zijn zeker goede initiatieven genomen en we moeten daar blijvend aandacht voor hebben, maar we mogen ook niet vergeten dat ons jeugdwerk op zich al heel divers is. Als we bijvoorbeeld kijken naar werkingen voor maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren, zoals Ajko in mijn eigen stad, zien we dat die heel goed werk leveren. Ajko trekt veel jongeren met een migratieachtergrond aan en dat is voor mij ook jeugdwerk. Daarvoor wil ik aandacht vragen, want dat beschouw ik ook als jeugdwerk. Het is dus al een heel divers gegeven, en niet elke jongere moet volgens mij per se naar het klassieke jeugdwerk.

De voorzitter: De heer Poschet heeft het woord.

Joris Poschet (CD&V): Dit thema is bijzonder gevoelig. We hebben dat gezien in september, toen op basis van fout nieuws heel snel massaal veel uitgesproken reacties werden gedeeld. Ik sprak daarover op Ambras Terras met een aantal mensen van de jeugdverenigingen die daar zeer genuanceerd over denken. Daar hebben we nood aan: nuance en vertrouwen. De jeugdsector is er zich zelf van bewust dat het belangrijk is om de hele samenleving te betrekken bij en in de jeugdbeweging. Zij zijn bij uitstek gemeenschapsvormend, verbindend en werkend aan meer 'wij', zoals wij dat dan zouden zeggen.

Minister, u zei ook al dat er hier en daar rond meer diversiteit wordt gewerkt, vooral in de steden. U gaf het voorbeeld van Molenbeek, met een Chiro-groep, als ik het goed begrepen heb. Daar ijvert ook KAJ de MUG tegen uitsluiting. Ze

werken specifiek zelfs met jongeren zonder papieren en bereiken intussen ook al een vijftigtal jongeren. Laten we die pioniers ondersteunen in plaats van meer concurrentie te creëren, want we leven helaas al te vaak naast elkaar.

De voorzitter: Mevrouw Van Eetvelde heeft het woord.

Miranda Van Eetvelde (N-VA): Mevrouw Soens heeft gelijk als ze zegt dat we ons niet mogen beperken tot het klassieke jeugdwerk. Haar opmerking is terecht: het is natuurlijk veel breder. Dat wou ik hier zeker nog aan toevoegen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.